Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дена ● ШОАТТА, 5 ИЮЛЬ, 1980 ШУ. ● № 80 (6210). ● Мах 2 кепиг.

ДАХА МА ДОАГГІАРА НАКЪАГІО КПСС XXVI СЪЕЗДА!

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

КПСС обкома бюрос итогаш ьаь республике 1 июнагара 1 июлага кхоачаш доакъар кийчдара хиннача месячника. Цо дика гІо дир колхозий, совхозий, промышленни предприятей коллективаш доакъарш кийчделга сихдара оарцагІйоакаш.

Доакъар кийчду техника, транспорт, мах лаьрхІача бригадашкеи звеньашкеи вІашагІтохарагІа, шерра яхь йоаржаяргІа, моральни материальни стимулаш юкъейоалаяргІа Грозненски, Шелковской, Малгобекски, Наурски, кхыча районий дуккаче колхозашеи совхозашеи дикка тІехкхоачешйир доакъараш кийчдара месячника заданеш.

БІарчча хьанйцеча республика июнь бетта кийчъяьй: 59,9 эзар тонна йол, 45,5 эзар тонна сенаж, 9,2 эзар тонна бецца хьоар. Йол кхоззе гаргга, сенаж 2,5-зза, бецца хьоар — 1,5-зза дукхагІа кийчдаьд дІадаьнача шера июне кийчдаьчул.

Социалистически яхье котъяьннарг а лаьрзІа республикански газеташ тІа чІоагІдаьча сийлен Улга тІа яьзай,

РАЙОНАШ;

НАУРСКИ,

хьалхара моттиг яьккха;

ШЕЛКОВСКОЙ,

шоллагІа моттиг яьккха;

ГРОЗНЕНСКИ,

кхоалагІа моттиг яьккха.

Доакъар кийчдеча дика болх бераг1а белгаляьккхай Малгобекски район;

БОАХАМАШ;

Наурски района «Россия» яха колхоз;

Наурски района Ленина цІерагІа колхоз;

Шелковской района «Путь к коммунизму» яха колхоз;

Шелковской района «Шелковской» яха госплемзавод;

Грозненски района «Грозненский молочный» яха совхоз;

Малгобекски района «Кавказ» яха совхоз;

Назрановски района «40 лет Октября» яха совхоз;

Урус - Мартановски района «Гойтинский» совхоз;

Ножай - Юртовский района колхозий юкъара хьайбаш чукхоаба объединени;

Надтеречни района «Минеральный» совхоз.

* * *

Цу цхьан хенна цхьайолче районашка, колхозашка, совхозашка июне доакъараш кийчделга тоъал вІашІехьдаьккхаь, боаггІача босса тІатоІа леладензар, хІаьта месячника заданеш кхоачаш ца еш йисар. ДукхагІа гІоьладисад Ачхой-Мартановски, Сунженски, Советски районий боахамаш, Бецца хьоар доакача агрегаташка бІазача боарамагІа болх байтензар Надтеречни, Шалински, Гудермесски районашка.

КПСС обкома бюрос партийни, советски органаш, юртбоахама ведомствош, районий, колхозий, совхозий кулгалхой деккарийла баьб доакъараш кийчдара балхаш дІахо сихделга, йол, силос, бецца хьоар, сенаж, кхыдола доакъараш кийчдара планаш социалистически декхараш дизза кхоачешделга, цар дикал аьелга Іеалшда.

ХЬИНАР ДОЛА САГ

Тъъо шу гаргга ха я Плиев Исраила Вахас «Назрановский» совхозе механизатор болеш къахьега. Цу юкъа боккъонца карарйаьй цо юрта боахама техника, лаьрххІа Іомавенни агротехнически ловкъонаша ма яххара лаьттанцара балхаш чакхдаха. Цудухьа цун вуттув боал шоай Пхьилекъонгий юртарча отделене хІара шер-шера чаннахьен дикен культураш дІаювче, мекхаш доахача, культиваци еча, удобренеш тувсача, доакъар кийчдеча, гурахьа хьувнкъам чубахьача толамаш доахаш къахьега. Юкъерв лаьрхІача хІара дийнахьа 125 процент кхоачашъю Вахас шин балха нормаш.

Къаьстта хьинаре къахьег Плиева иттлагІча пятилетка тІеххьарча шера. Из керте латтача звенос шекара свеклаш кхею бІаь гектара тІа. Цар доп деннад планагІа 200 центнер якхка ерзар хІара гектара тІера 220 центнер поаккхаргйолаш. ЛаьрхІар кхоачашдара лерттІа оасар а даь, культиваци а яьккха, кхы де дезараш а даь хьувнкъам дика хургболаш чакхдаьхал звеное шоай кхай тІара балхаш.

Укх деношка совхоза хьайбашта доакъар кийчдеш воал Плиев Ваха. Хьинар ца кхоллаш къахьег цо сенаж чуйолача кІоагашка шиий трактораца хьекха бецаш хІатІакхухьаш, яьлах аргІаш деш. АВМ яхача хьоар доаккхача агрегата бецаш хьатІауязаш.

СУРТА ТІА: тракторист В. ПЛИЕВ.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИКА ХОАМАШ

ИттлагІча пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяра «ХІара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагІа шерра социалистически яхь йоаржальча Грозненски авиатонова завода болхлоша цхьаннхха шу дІадахийтадац шоай программен тІаийца декхараш тІеххоачаш ца деш. Цудухьа боккха къахьстана толам баьккхар завода коллективо укх шера 30 июне. Товарни продукци маьхала яккхара пхе шера план кхоачашъярах рапорт делар цо цу дийнахьа. Ер шу чакхдалалехьа планагІа лаьрхІачул совгІа маьхала йоаккхаргІа предприяте болхлоша кхойтта миллион сом мах бола тайп-тайпара продукци. Валови продукци арахецара пятилеткана задани кхы а хьалха кхоачаш а яь. тІайоагІача пятилетка чотагІа уж къахьегаш бола шин кІира дизад хІаладехьа. Пхе шера планагІа лаьрхІачул совгІа цар арахеца лерхІ лхийтта миллион сома маьха тайп - тайпара продукци. БелгалдаккхаІ дезаш да заводе ерригга арахьечча продукцех дезалагІа дакъа совгІа яр пачхьалкхен дикала Знак йолаш хилар.

Предприятерча цехашта юкъе лаьрхача социалистически яхье хадданза хьалха латташ хьайоагІаш йолча Кухаренко Александр Александровича кулгалдеча «Б-12» яха витаминаш арахецача цеха коллективо эггара хьалха рапорт делар пхе шера план кхоачашъярех. Массехк бутт бизаб цо цхьайтталагІча пятилетка календарагІа товарни продукци арахецъ. Шоай новкъосташта хьоахам а телаш къаьстта дика къахьегарца белгалбаьлна ба укхаза аппаратчикаш, коммунистически къахьегама ударникаш Джамалдинова Аписия Махмудовна, Аллатина Анна Михайловна, Целихова Елена Дмитриевна, слесарь Клочков Филипп Степанович, кхы дукха бараш а. Шоаш кийчъю продукци дикеи тІехдикеи мара ца хулийтача цар дики технологически режим ииса а лелаеш, кикъера лаьрхІача сменни нормаш 130 процент кхоачашъю.

* * *

Вай республикерча гІишлонхошта эша материалаш дуккагІа ара а хецаш, уж дикагІа хилийтара хьинар кхо ца деш къахьегача, Нохч - ГІалгІай гІишлошъеча управленена чайоагІача Грозненски аьшкабетона конструкцеи завода коллективо тІехкхоачашъяьй валови продукци арахецарен товарни продукци маьхала яккарен ах шера план. Заданел совгІа арахийцай пхи эзар сома маьха аьшкабетона изделеш, хІаьта йоагІачул дукхагІа маьхала яьккхай 40 эзар сом мах бола товарен продукци. Арахецача продукцега дІабоаа мах лохбарах укх шера завода болхлоша производствана кхоадаьд 24 эзар сом.

Укх шера завода цехашта юкъе лаьрхача яхье хадданза хьалха латташ хьайоагІача Хакимов Зелимхан Магомедович керте латтача хьу чакхйоалача цеха коллективо ялх бетта план 103, 6 процент кхоачаш а яь, планал совгІа арахийцай 20 эзар сома маьха товарни продукци. Иштта дика къахьегаш я Сапрунова Нина Ивановнас кулгалдеча шоллагІча маркхалабетонни цеха коллектив а. Ах шера план 102 процент кхоачашъяьй цо а. КПСС XXVI съезда сийленца накъалхара кхы а хьинар ьвдаь къахьегаш я укх деношка уж коллективаш.

* * *

Производства эффективности балха дикали лакхъяра «ХІара балха денна — дикала Знак!» яхача инициативагІа яхь дІайолальча СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода коллективо къаьстта дика къахьег иттлагІча пятилетка тІеххьарча шера. Ах шера планагІа лаьрхІачул совгІа цо арахийцад 600 эзар совгІа сома маьха фенол, синтетически спирт, полиэтилен, кхыйола химически продукци. Соахка хьалхарча ах шера арахийцачул цаІн ахи процент дукхагІа арахийцай из.

ТІехкхоачашду химикаша техникю - экономически хьокхамаш тоадара шоаш тІаийца хинна социалистически декхараш. Пачхьалкхен планагІа ерригга арахецача продукцех 76,3 процент яр пачхьалкхен дикала Знак йолаш хила езача, дІадахача ах шера арахийца из продукци 78 процент хилар. Къахьегама овсарле лакхъяра ялх бетта задани ах процент тІехкхоачашъяьй. Соахка укх хана хинначул 7,3 процент айеннай из. Цуй чотагІа кийчъяьй планал совгІа арахийца ерригга продукци.

Уж толамаш доахача къаьстта дика къа а хьегаш, даим социалистически яхье хьалха латташ хьайоагІаш хиларца белгалъяьлна я Нырков Валентин Ивановича кулгалдеча фенол арахецача цеха коллективи Дронкин Владимир Михайлович керте латтача синтетически спирт деча цеха химикаши.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХЬАЙБАЙ ФЕРМАШКА

Колхозийи совхозийи фермашка ах шера баьча балхах итогаш яьй.

Дика къахьийгад Веденски, Гудермесски, Назрановски районашка. Цигарча коллективаша кхоачашъяьй массе а тайпарча хьайбай продукце планаш. Соахкарчул дукха дукхагІа да пачхьалкхена дІаденна дулх, шура. Назрановски районе дулх дІаденнад 60 процент дукхагІа, шура — 13 процент, Гудермесски районе дулх — 9 процент, шура — 2 процент.

ДІадахача ах шера соахкарчул дукхагІа пачхьалкхен шура дІаеннай Ачхой-Мартановски районе — 4 процент, Шелковской районе — 8 процент.

Республике ялх процент дукхагІа дІаденнад фуаш а.

Ах шера хьайбай продукци пачхьалкхен дІачулара планаш кхоачашъяьй «Гудермесский», «Назрановский», «Экажевский», «Гехинский» «Ореховский» совхозаша, кхыча боахамаша.

Массанахьа иштта къахьийгадац. СоахкарчуІ кІезигагІа еххай шура Малгобекски, Надтеречни, Сунженски районашкарча боахамаша.

Ах шерара фуаш дохкара план кхоачашъяьяц Шалински районерча боахамаша.

ИПАТОВСКИ ХЬИСАПЕ

Репортаж

Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза кхаш леладераш районе массарел хьалхагІа дІаболабелар укх шерара ка бола ялат чуэца.

...Цхьаннена тІехьа шоллагІа яр йолаш доккхийча кемашта таралесташ комбайнаш лела кхай тІа гІолла. Тахан цар чуэцар кІа да. Комбайнашта тІеххьа лел волокушашца ча гулдеш тракторащ. Текхадеш кха йисте цар хьатІаувзача чах эргІаш ду лаьрххІа йолча бригадо. Чах ЮцІендаь лаьтта аха йоладу низ бола «Кировцаш» Лущильникашца оахам кІаьддеш, йоккхий галаш йохеш я шиъ агрегат. Эшача боарамагІа лаьтта кийчдаьчул тІехьагІа силоса лаьрхІа хьажкІаш дІас йолаю.

— Хьувнкъам чуэцара вІашагІъеллача комплексо чуэца дезар 1811 гектара тІаръ ялат да, — йоах цу комплекса начальника колхоза председатела Ю. Я. Зиборова. — Дерригга ялат 12 дийнахьа аьрда дакха социалистически декхар тІаийцадар оаха. ХІаьта КПСС ЦК (1980 ш.) июньски Пленумо дог урагтадаьча тха кхаш леладераша шоай торонашка а хьежа дош делар пхе дийнахьа чуэца безаш хинна мукх кхаь дийнахьек ворхІ дийнахьа чудерзадаь лаккха лийрхІа кІа пхе дийнахьен чуда. ЛаьрхІар цкъарчоа толамца кхоачашдеш хьабоагІа колхозой. Иштта, 490 гектара тІара мукх кхаь дийнахьа чуБера. Берригга мукх 1291 тонн чуйицар, хІаьта хІара гектара тІара 26 центнер яьхар. Из планал дукхагІа ба. Цул совгІа, мукх чуийцачул тІехьагІа дерригга лаьтта аьха даьккхар. цунах 200 гектар совгІа йолча моттиге доакъара хьажкІаш дІавийнай. Яхье хьалхле комбайнеро Колган Иваио яьккхар, шоллагІеи кхоалагІеи моттигаш Мартынов Александрев Гриценко Михаилен. Шофераш юкъе массарел овсаре Анисютенко Николаяси Костоев Якъубси къахьийгар. Тхоай мукх чуберзабича из чуэца лоалахошта новкъостал деш хилар тхо шин дийнахьа. ХІаьта тахан тхоай кІа чудерзаде доладаьд.

21 комбайн я укхаза болх беш. Нагахьа царех машин йохе цу сахьате тоаю из. Цу гІулакха эшаш мел йола оаткалаш а йолаш. кхай тІа латташ летучка я. Техобслуживани еча звенона кулгалдеш вола Литвиненко Николай минута тІера валац хьувнкъам чуэцача моттигера.

Іалахьмате дика вІашІехьдаьккхаб укхаза агитационно-массови болх. ВІашагІъеллай вагончикага агитпункт. Агитпункт аьлча а из-м шиъ тайпара комплекс я. Укх чу я цІе уголок. телевизор, приемник, лора уголок. Хьалтеха йоах еррягача звенои экипажий спискаш. Укхаза ха йиш я партгруппа, халкъа тІахьожама группа чубоагІараш малаш ба. цар декхараш малагІаш да.

Болх чакхбаьлча наха садаІара 70 саги лаьрхІа ворхІ палаткеи шиъ вагончики вІашІехьаьккхай. Цул совгІа вІашагІъеллай укхаза, оренбургций опытагІа, пресс-центр а. Ялат чуэцача беча балхах йола ерригга информаци гулъю цига. Цунга хьежжа белгалбоах яхье хьалхалаттараш, цар сийна «молнеш» дикагІбарий опыт юкъецаш къахьегама листокаш арахец, и. дІ.

ТІеххьара енача информацех, яхье хьалха ба комбайнераш Мартынов Александр, цхьан воІеи МамилоагІар Мухарбики Іалмхан. Колган Иван, Токарев Иван. Селиванов Александр; пресс-подборщикаш тІа болх бу Гриценко Николай. Ноженов Алексей. шофераш Аксютенко Николай, Костоев Якъуб. Терносинов Николай.

Ялат чуэцаш боахкараш кхай тІа кийчбу бІайха кхача. Делкъийга хьагулбелар ялат чуэцача дакъа лоацаш бола беррига нах. ХІама йиачул тІехьагІа мукъа йолча хана керда газеташ деш, шашкех, шахматех ловзаш салоІ цар. Цул совгІа цхьайолча хана салоІача инкъа политинформаци ю агитпункта начальника, учетчица Костоева Лидас. Цо дІадовзийт вай мехка а доазол арахьара а кердадараш.

«...ХІа, яьгІача берзал, лийна цогал тол», аьлна гІайттар механизаторащ. ХІанз шиъ минут хьалха, гІайса хинна аре юха а хьалйизар комбайний, тракторий, машина моторий таташа.

Долх тхо централь хьатта. Цул заведующе коммуниста Усанов Николая йоах:

— ХІанз малх чубиалехьа укхаза хьачуккаьчад 500 тонн совгІа ялат. ХІаьта пресс-центро беча хоамагІа аьрда даьннар 110 гектар гаргга я.

ДІалаьрхІача, хІара гектара тІара 45 центнер кІа доал.

Укх шера шоллагІа йийнай укхаза «Тритикалий» яха керда гибрид. Соахка, хІара гектара тІара 40 центнер луш ялат делар цу гибридо. Укх шера хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 40—15 центнер кІа чуда лерхІаш ба ялат кхедераш.

Хьатта, ялат хьачуэцара де мел дезар даь кийчъяьй. Болх беш я «ЗАВ-10» яха ялх погрузчик, ялат доакъаду агрегат, кхыйола техника. Нагахьа санна кхай тІара хьачудахьача ялата тІоадал 19 процент яле 13—14 процентага дІакхоачийт из пачхьалкхенга дІачудала дІадахьийталехьа.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

КРЕМЛЕ СОВЕТСКО-ВЬЕТНАМСКИ ВІАШАГІКХЕТАР

3 июле Кремле доттагІален вІашагІкхетар хилар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. Громыко, КПСС ЦК секретара К. В. Русакова, СССР Министрий Совета Председателa заместитела, СССР Госплана Председателa Н. К. Байбакова КПВ ЦК Генеральни секретарaца Ле Зуанаца, КПВ ЦК Политбюро членаца, СРВ правительства Премьер - Министраца Фам Ван Донгаца, КВП ЦК секретараца, СРВ правительства Премьер - Министра заместительца, СРВ Госплана Председателa Нгуен Ламаца.

Шаккха а мохк чура дегІабарахи КПСС-и КПВ-и, советскии вьетнамскии халкъаша хІанз кхоачашдеш долча лоархІамерча дешаехи вІаши хоам а баь, вІашагІкхийттараша дикка уйла тІаяхийтар советско - вьетнамски вІаши цхьана лелабеча гІулакхий хІанзарчен дІахорчен дешашта.

Советскии вьетнамскии кулгалхоша боккха мах бир партийни, пачхалкхен, общественни накъапка гІолла хан - ханнахьа вІашагІкхетараш хилара. хІаьта уж гІулакхаш дІахо шерде кийча хилар баьъ а дир. ОагІонаша белгалдир 1978 шера ноябре кулгаш яздаьча доттагІлецахи вІаши цхьана гІулакхаш леладарахи долча Договоро КПСС-и КПВ-и, СССР-и СРВ-и юкъера важарашкх йолча солидарностеи бераккате вІаши гІулакхаш леладарех отношенеш массе а оагІорахьа дегІаахара чІоагІа лорд еллага. Деррягача доакъошка кІоарглуш йоагІа советско-вьетнамски отношенеш, дегІаух цар эффективность. ТІадоагІача пхе шера халкъабоахама планаш вІаши юкъаш гучайовл шин мехка экономически Іилма-технически бузамаш алсамдахара кхы тІа а йолаш йола торонаш. СССР-и СРВ-и боккха лоархІам бу СРВ Къулбехьа континентальни шельфе мехкадьттеи гази йоалла моттиг лохачеи уж доахачеи вІаши цхьана гІулакх леладарах Москве яьча соглашене.

Советскии вьетнамскии кулгалхоша хьаьлар тІадоагІача шерашка хІама хьахолла боккха низ хилара тарра советско - вьетнамски доттагІален лоархІам, кхы а лаьккхурахиларах шоай, тешилга.

ВІашагІкхийттача дийцар дунен халкъашта юкъерча арешера гІулакхаш миштта латт. Л. И. Брежнева белгалдир, хІанз керттера дош — из кхохкам кІаьдбалар дІа ца далийтар. Советски Союзо вежарашка долча социалистически мехкашца цхьана дІахо хьинаре болх бу цу лостамагІа. Из доагІаш да политически средствашца меттаоттале йиш йолча а оттаде дезача а дунен цхьайолча районашкарча хьалашта а.

СРВ кулгалхоша йиза хьалалацар укх шера мае Варшавски Договоре дакъалоацача пачхьалкхений Политически консультативни комитета совещане тІаийцачаь деклараце тІара выводашк положенеши. Цар белгалдир Вьетнама Социалистически Республика Советски Союзеи нежарашца долча социализма кхыча мехкий машарера инициативаш чІоагІа хьалловцилга.

Къамаьлаш деча хиннараша Къулбехьа - Малхбален Азерча хьалах шоашта хетар дийцар. Цар белгалдир, вІашагІкхийттача Штаташа хьал а лоацаш, Пекин гІерт Индонитая районера хьал толхаде, из де лерхІаш китайско-вьетнамски доазон тІа тІема демонстрацеш ю. полпотовски бандаех бисараша Кампуче Республикана духьала лелаю провокационни гІулакхаш могаду. АСЕАН членаш долча мехкашта гучаяхьа низаш ду. Таиландско - кампучийски доазон тІара хьал духха хьоацаш чоалхийе дезар а кхетта дувзадена да Пекина гегемонистски политикаца.

Къулбехьа - Малхбален Азе мехкий вахара хьашташа дІа ма деххара хургдар цу регионе машареи стабильностеи хьал оттадар. Советски Союза кхета а ду мога а ду СРВ, Лаоса, Кампуче, хІаьта иштта ЮВА кхыча пачхьалкхенаша цунга кхача гІерташ леладу гІулакхаши инициативаши.

Къамаьлаш деча дакъа лаьцараша белгалдир, советскии вьетнамскии халкъий хьаьнташ баххьаь Азера а деррягача дунен тІара а машара гІулакх, кортамукъал, къам шиий лоІамагІа хилийтара духьа КПСС-и КПВ-и, СССР-и СРВ-и вІаши цхьана леладу гІулакхаш дІахо а шердергдолгеи кІоаргдергдолгеи.

Советскии вьетнамскии кулгалхой вІашагІкхетар чакхдаьлар вежарашка, дег тІара долча хьале. Цо баьъдир дийнача дерригача дешаех оагІонашта хетар бокъонца цхьа долга.

(ТАСС).

Советско-вьетнамски соглашенена кулгаш яздар

3 июле Кремле кулгаш яздир Советски Социалистически Республика Союза правительстваи Вьетнама Социалистически Республика правительстванех юкъе яьча СРВ Къулбехьа континентальни шельфе мехкадьттеи гази йоалла моттигаш лохачеи уж доахачеи вІаши цхьана гІулакхаш леладарах яьча соглашенена.

Соглашенена кулгаш яздир СССР Министрий Совета Председателa заместитела, СССР Госплана Председателa Н. К. Байбаковеи КПВ ЦК секретара, СРВ Госплана Председателa Нгуен Ламеи.

Кулгаш яздеча бар: советски оагІорахьара новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, М. С. Горбачев, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков, СССР Министрий Совета Председателa заместителаш, кхыбола официальни нах.

Вьетнамски оагІорахьара — КПВ ЦК Генеральни секретарь Ле Зуан, КПВ ЦК Политбюро член, СРВ правительства Премьер - Министр Фам Ван Донг, СРВ Госплана Председателa заместитель Чан Куинь, СССР-ра СРВ посол Нгуен Хыу Май, кхыбола вьетнамски новкъостий.

(ТАСС).

Советски кулгалхошта СРВ доккхагІдола совгІаташ дІадалар

Кремле 3 июле Вьетнама Социалистически Республика доккхагІдола совгІаташ — «Дошо седкъа» орденаш дІаелар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара М. А. Суслова. Советски кулгалхоша из совгІат деннад Советски Социалистически Республикай Союзаи Вьетнама Социалистически Республиканеи юкъера вежарашка долча доттагІала денален барти массе а оагІорахьара цхьана леладу гІулакхаши чІоагІдаран дегІадовладарахи белггалара дакъа юкъедахьарах.

Орденаш дІаелар КПВ ЦК Генеральни секретара Ле Зуана.

СовгІаташ дІалуча бар новкъостий Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, М. С. Горбачев, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков, СССР Лакхехьарча Совета Президиумеи СССР Министрий Советеи Председателий заместителаш, кхыбола официальни нах.

Зале бар КПВ ЦК Политбюро член, СРВ правительства Премьер-Министр Фам Ван Донг, КПВ ЦК секретарь, Премьер - Министра заместитель, СРВ Госплана председатель Нгуен Лам, СРВ Госплана председатела заместитель Чан Куинь, СССР-ра СРВ посол Нгуен Хыу Май, кхыбола вьетнамски новкъостий.

Новкъосташа Ле Зуанеи Л. И. Брежневеи къамаьлаш дир цига.

(ТАСС).

Нов. А. Н. ИНУРКАЕВ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР БАХАЧА НАХА БЫТОВОИ ГІУЛАКХ ДАРА МИНИСТРАЛЛА ХЬОЖАВАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо собам бу:

Нов. Инуркаев Айдулла Нурмагомедович Нохч-ГІалгІай АССР бахача наха бытовой гІулакх дара министралла хьожавє.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1980 шу 4 июль.

Нов. Т. А. ОШАЕВ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР БАХАЧА НАХА БЫТОВОИ ГІУЛАКХ ДАРА МИНИСТРА ДЕКХАРЕХ МУКЪАВАЛИЙТАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо собам бу:

Нов. Ошаев Тамерлан Алаудинович Нохч-ГІалгІай АССР бахача наха бытовой гІулакх дара министра декхарех мукъавалийта.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1980 шу 4 июль.

ДОАКЪАР ШОРТТА ХИЛИЙТАРА!

Урус-Мартановски районан «Горец» жхача совхоза механизаторан сихбенна хьайбашта доакъар кийчдеш бинехь. Сенаж чуйоллара 84 гектара тIара мощ̃ кен хьакха болабаьб. Механизаторашта юкъе къаьстта хьинарегIа къахьег «Знак Почета» яха орден лелаеча Оздамиров Аптс. «Нива» яхата комбайна тIа бу цо болх. ПланагIа баркI гектара тIара бар хьакха безачу цо хIора дийнахьа шийтта — кхойтта гектара тIара кен хьокх.

Тхьо шу совгIа хя я Оздамирова совхозе механизатор волаш къахьеги. Цхьа шу дIадахийтадац цо толам ца боакхаш. Ше санна болх бе Iомаваьв ший вIамагIа вола воI ТIахIир а. Из тракторист ва. Хьинар ца кходеш къахьег ТIахIира сенаж чуйоллата кIоргашка баьцаш дIакхухьаш. Балха нормаш дикка тIехкхоачашъю цо а.

СУРТАШ ТIА: 1. Т. Оздамиров трактора тIа буц тIийотташ боахк погрузчика тIа вагIа М. Беканаев грузчик А. Шидиеви. 2. «Горец» совхоза тракторист Т. Оздамиров.

А. КЫЧИКОВА суртаж.

ДЕПУТАТИЙ НОВКЪОСТАЛЦА

Сунженски аргIашка хIана санна дика буц хиана шу дагадагIац сона. Чунхийттача моттигашка, боешка меттет доамашта бухье а дика тIаьнкай буц. Ленина цIерагIча колхозен «Серноводский» яхача совхозен хьайбашта шоп шера тоъал доакъар Iалашде йиш я укх шера.

Совета депутаташ цIакхла а хинабец тха территоре тIерча предприятейн управленейн производственни дешаш къестара юстара латташ. Эггара бехктохамегIерча участкашка Совета сессе решенегIа депутатий посташ еккай. Доакъар кийчдара гIулакх оаха дилла а лаьрхIад керттерча декхарех цаI. Совета депутаташа хьинаре дакъа лийцад доакъара культураш кхеча, чхацача дакъа лоийцаш болча совхоза болхлой, колхозхой къахьегам вIашт Iехьбоакхача цIенноанчй, дешархой, пенсионераш хьамкIаштта оасар деча, силос йоллача, сенаж кийчъеча, доакъар Iалашдарца дувзаденна ихы балхаш деча Ленина цIерагIча колхозан «Серноводский» совхозан гIо дара оарцагIбаьхаб.

Май бутт болабеннача хана кхетадир оаха, балхаш тхоай дукха хургдолгеи, буц йокъаила йолаллехьа из хьакха а хьекха вIашка тохара беррига низ тIабахийта и ерригача торонех пайда эца а безаш хилар. Из болх ялат чуэцар сина лоархIаме ба.

Юрта совета сессе тIоегIъаьар 18 депутатски пост, царех йиъ цонашкарча баьцах йол Iалашъяра гIулакха а йолаш. Цхьан депутатски поста керте латт «Серноводский» совхоза керттера агроном депутат М. М. Батаев. Ленина цIерагIча колхозерча поста кулгал ду керттерча агронома А. Б. Дадаева. Депутатий предложенех колхозе доакъар кийчдара гIулакха йола депутатски посташ хьайир шиина а шурий товарни ферме. № 1 йолча ферме депутатски поста керте эттар депутат Балиева Атпату. Цу постаца ба депутаташ Бисоева Яха, Мачукаева ПатIамат. № 2 йолча МТФ депутатски поста юкъебахаб ферма заведующи депутат Сулейманов Амин (воккхагIа). Ажигова Зина, Хасуева Iайшат. Депутатски посташа тIахьожам лоаттабу доакъар кийчдара балхий дезаш, ялен сенажен дикалга бIарг лохк, цар учет мишта лелаю хьож, хьайбаш лелабераш доакъар кийчдераштa гIонна оарцагIбоах.

Колхозан совхозан шоай низаца хьакха а хьекха вIашка тоха халахургдолаш дукха я арара баьцӑ. Укхаза а новкъостал ду Совета депутаташа. Юртбоахама техникума директора, Совета депутата К. П. Аристова арабаьхар техникума дешархой, преподавателаш, производственни дешара мастераш йол кийчъе. Тракторашта тIехьатегсича мангал хьокхача машинаца хьекхар 30 гектар йола цонаш, хIана цу тIара йол хьагулъеш а пунах тоххораш еш а ба уж. Колхоза 60 тоннал кIеигагIа йоашш йол кийчъе декхар тIалийцад техникума коллективо. Опытно-мелиоративни пункта директора Р. Г. Лихолитова. Совета депутата боагIаш бола болх барегIа, цо кулгалдеча коллективе болх беча беррига наха дош деннад йол кийтъеча массане а дакъа лаца а 30 тоннал кIезигагIа йоацаш йол колхоза хьайбай ферме дIа а йихьа дIаоттае а 20 гектар совгIа пунах хьекха яьнай.

Профессионально - технически училище болх беш а дешаш а бола нах, шоай директор, Совета депутат И. В. Казаев верте а волаш арабаьнаб «Серноводский» совхоза доакъар кийчдеча гIо дара. ХьалхагIа цхьа мангал хьокха машин яхийтаяр училища совхоза гIонна. хIана шоллагIъар а йолаеннай болх бе. Малхо йокъа сиппехьа, хьагул а я апгIаш дерда аьлах.

Балхаш эггара сихагIа хула ха лоархIаш я ялат чуэцаш латта юкъ. ХIъта из ийса а да, хIана аьлча бIаьсти аьлча дена гуррадча ахархочо хьийгача кьлх хьахиннар фуд хов ха я из. Амма цул кIезигагIа лоархIам болаш яц юртбоахама производстве хIанзара доакъар кийчду ха а. Мангала, баьцадаарашта оасар дара дукха балха низ эп. Доакъар кийчдара балхаш де аривала йиш йолаш мел вола саг из болх беш ва хIанз. Цхьабакъда, уж кIезига ба, доакъар кийчдара балхаш лела деззача бесса дика лелац хIанз а. Совета депутаташ колхоза председатель Ш. Б. Чимаев, парткома секретарь Ю. У. Ирбанев, керттера инженер У. Залаев, керттера агроном А. Дадаев кхайкар колхозошка балхах мукъа болча хана доакъар кийчдеча гIо де уж арабовлар дехаш. Цу дехара юхь йир наха. ХIара кIиранденахьа бIаь а кхы совгIа а колхозхо хул доакъар кийчдеш, дукха ба балха ди чакхдаьлча хIара денна тоххораш ен аргIаш ден арабувлараш а.

Дукха балхаш ду Совета депутаташа балха боацача бахача наха юкъе а. хIара депутата ший квартале гражданий сход яьй, доакъар кийчдара доп хIанз мел ира эттад наха дIа а хайта, дийхад хIаране ший тарлучогIа колхозан совхозан доакъар кийчде новкъостал дар. Из хIана наха дIа хезар. Дукха пенсионераш, цIен - ноапоп, кхувш беагIараш раьза хиннаб мангал тIа арабола а общественни хьайбаш доакъарца Iалашдара гIо де а. Дикка нах арабеьнаб доакъар кийчде депутаташа Батаев Махьмаден Джантаев Султанев болх беча кварталашкара, баркI саг ва болх беш са кварталера а.

Болх лерттIа дIабахийтац йоачаша, хIара денна хIана делхац аьнна делх догIаш, техника а кIезига и, къаьстта холаш ду механизмаш. ХIаьта а лерттIа дIадолх доакъар кийчдара балхаш.

А. УМАРОВ,
Серноводски Юрта совета председатель.

ДОАКЪАР БАХЬАНЕРЧА КЪОВСАМЕ

Шаьлахой тIахьехам хьал а лаьца, доакъар кийчдара ударни бетта юкъе хьинаре дакъа лаьцар Нохч-ГIалгIай «Сортсемпром» яхача объединене боахамий доакъар кийчдераша. Объединене дукхагIа долча боахамашка боккьонца ударни а хинна дIааттар цу бетта деноп, уж хьалха бар республике яьржача социалистически яхье. Из хьахьокх цар даьхача толамаша. Тхоай объединене дикагIа долча боахамийн производстве хьалха латтарийн цIераш дуккхазза йийшай оаха республикански газетий оагIонаш тIа.

Чакхдаьннад доакъар кийчдара ударни бетта деноп. Миштад объединене боахамий хьокхамаш, миштa дарха дезаш да цар гIулакхаш?

Белгалдаккха деза тха дукхагIа боахамаша из болх шоай партийни организацей кулгалагIа хьалхашка эттача декхара лоархIам кхета а беш чакхбаьккха хилар. Царех я Ачхой-Мартана районера Лермонтова цIи лелаю, Гудермесса районера «Терек», Наьсарен районера «Октября 40 шу», Шаьла районера «Предгорный» яха совхозаш. Цу боахамий доакъар кийчдераша тIехкхоачашъьнй моттигашкарча партийни советски органаша шоашта цу бетта лаьрхIа енна хинна заданеш. Миччахьа хьо цу боахамашка кийсвелта, цига гуш дор да балха эшаш йола атмосфера, чуийна шоай гIулакхаш деш боахка нах, дика вIашт Iехьбаьккха болх.

«Лермонтовский» совхозо 102 процент кхоачашъьнй ударни бетта лаьрхIа шийна енна хинна йол кийчъяра заданеш, сенажа — 130 процент, баьца хьоара — 150 процент.

Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьийтад Митаев Берса, Хаджиханов Зиярди, Тахаев Рамзан санна болча производстве хьалха латтараша. АВМ операторaш-машинисташ болча цар хIара денна тIехкхоачашъю баьца хьоар даккхара даькъера шоай смени заданеш. Поли сенажи кийчъеча ударно къахьегаш ба механизатораш Ардамов Зуриб, Бушаев Шохид, Магомадов Масуд кхыбараш.

Са безам ба кхыча дикагIа лоархIача боахамий производстве хьалха латтарий цIераш а яха. Уж ба «Терек» совхоза АВМ машинист Ибрагимов Лечи, механизатораш Цукаев Iумир, Бозаев Хьусен, Садыков Шамсуди, кхыбараш. «Октября 40 шу» яхача совхозе хьалха латт АВМ машинист Виланиев Юнас, механизатораш Маниев Жабраили Олигов Абубари. «Предгорный» совхозе лакха хьокхамаш долаш ба доакъар кийчдеча бригада бригадир Эдилов Азаш, механизатораш Исмаилов СаIид-Хьасан, Дакаев Увойс, Мусаев Сайпудин, кхыбараш.

Цу дикача гIулакхаштa юкъе кхоачам боацараш а да тха балхаца. Тха ди шоай болх лерттIа вIаштIехьа ца боаккхаш, шоай вочча балха объективни хьолаш бехке е гIерташ дола тIехьадуса боахамаш. Уж да Сунженски районера «Красная Армия», «Победа» яха колхозаш, Гудермесски районера совхоз-семеновод. Укхаза лерттIа пайда эцац шоай торонех.

Белгалдаккха деза из лоархIаме болх чакхбоаккхаш тха боахамашта цIенхаштара объективни халонаш а кийслуш хилар. Масала, баьцо хьар кийчдара болх юхабетт боахамашка аьхата тIормиган ца хилара.

Ялат чуэца доладеннад тха боахамаш хIана. Цо дIадехаргда доакъар кийчдеш боахка нах а техника а кIезигьяр. Цхьабакъда, дикза дергдоацаш хIама да хьунькам чуэца болабича а доакъар кийчдара темп лох ца яр, хIара боахама кулгалхой, специалисташ дии ца лузи хила бева мело аьчун гIулакхаш Iай во хургхилар.

Л. АЛИЕВ,
Чеченингушсортсемпрема керттера агроном.

КХОАНА—ФОРДЕИ ХИНИ ФЛЮТА БОЛХЛОЙ ДИ

ХАБАРОВСКИ КРАЙ. Хьинаре къахьегаш накъабаьхкаб шоай профессиональни цIейна Гаьпарча Малхбоале хьалхалаттарех йолча предприяте, Советски Гаваперча кемашта ремонт ечи завода къахьегамхой.

Шу доладелча денз кемаш ремонте лоаттадара ха 312 дии бийсеи кхояьй. Завода акваторера ханал хьалха товдаь дIадахад Тихоокеански бассейнера дукха кемаш. Царна юкъе да «Георгий Седов» яха ледокол, «Сахалин-4» яха дизель-электроход, «Евгений Чапланов», «Воскресенск», «Тайшет» яха теплоходаш.

СУРТА ТIА: механически цеха болхлой коммунисташ (аьрдехьара аьттехьа) — С. Лелюшкин, Д. Морозов, В. Апенко, партгрупорг И. Куркин, Н. Наумов, Ю. Бобин, В. Морозов, В. Елисеев.

В. ТАРАБАЩУКА сурт. ТАСС фотохроника.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Дукха бераш даьча ноаношта «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши ялара дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1944 шера 18 августерча СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши лойла дукха бераш даьча ноаношта.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ гIолла:

Иїс бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха I степена орден:

Абдулкудузова Аписат Ахмедовнана — цIен-нанна.

Хацигова Пстимат Хамидовнана — цIен-нанна.

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха III степена орден:

Гадиева Лиза Хамидовнина — Торггастронома уборщицана.

Янгульбаева Совдата — цIен-нанна.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Дадаева Зинайна — цIен-нанна.

Писхаева Эсмази Алмановнана — цIен-нанна.

Тагирова Совдата — Грозненски торггастронома № 6 йолча тика продавеца.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Закиева Зина Масутовнана — цIен-нанна.

Кепаева Хавра Чулуевнана — цIен-нанна.

Касаева Тамара Хамидовнана — «Октябрьнефть» НГДУ ОРС болхлочоа.

Самкиева Iашат Асхабовнана — цIен-нанна.

Саганнова Iайшета —2-гIча горбольница берий консультаце санитаркана.

Текилова Таус Баудиновнана — цIен-нанна.

Хасанова Яха Халимовнана — Грозненски универмага уборщицана.

Зигиреева Берлинд Алатаевнана — цIен-нанна.

Яндарбиева Елизавета Хамидовнана — цIен-нанна.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха III степена орден:

Дудаева Раиса Абдулвахабовнина — цIен-нанна.

Ихаева Малика Исмаиловнана — ЭЛУАД асфальтировщицана.

Карлаева Тамара Ибрагимовнана — цIен-нанна.

Сапраилова Курма Исаевнана — УДМС болхлочоа.

Эльмурзаева Мединат Хамидовнана — цIен-нанна.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Атаева Залпа Вадутовнана — цIен-нанна.

Дукаева Алмана — цIен-нанна.

Закиримова Хикимат Ахмадовнана — Грозненски дулханкомбината болхлочоа.

Ильясова Дурай Магомедовнана — Победински МРО болхлочоа.

Кантарашвили Елена Михайловнана — Грозненски опытно - мелиоративни станце болхлочоа.

Куркаева Тамара Мединовнана — № 40 йолча парикмахерске кассира.

Сардалова Халисат Яхьяевнана — горплодоовощторга болхлочоа.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Данаева Тамара Абдурахмановнана — цIен-нанна.

Талхигова Хьава Хусейновнана — цIен-нанна.

Умаева Зулпа Абуевнана — фабрика-кухне буфетчицана.

НГIАССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

НГIАССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1980 шу. 18 июнь.

ХЬАЛХА ЛАТТА КАГИРХОЙ БРИГАДА

Советски Союза коммунистически парте 26-ча съезда сийна яьржача социалистически яхье «Красный молот» завода комсомольций - кагирхой бригадашта юкъе хьалха латт Александрович Петра кулгалдеш йола бригада. Цхьаккха ди дIадахийтац хIанз токараша дийнахьара норма 120—130 процент кхоачаш ца еш. Керттера теркам тIабокхийт цар продукци дика хилийтара а. Кхы саг хьажа ца везаш дика хул хьаьнь продукци.

Бригаде къаьстта хьинаре къахьег комсомольцаша Копылов Евгене, Котиев Руслана, Бочарников Николая.

ХIанз парте XXVI съезда сийца керда декхараш тIа а ийцI, уж толамца кхоачашдара беррига ший низ тIабахийта болх беш я бригада.

Ю. ЮСУПОВ.

БРИГАДНИ ПОДРЯДА—ШЕРРА НИКЪ

ГIИШЛОНХОШТА АЬТТУВ БОЛАШ

Ленина цIерагIара мехкадаьтта чакхдоаха завод. Дукха ха яьккхай Г-18 яхача установкас болх ца беш сеца латташ.

Из установка эргаькхаь тоае езаш, дукха хIамаш керда хьаде дезаш да. Цхьан хана боккхача лоархIаме болх беш хиннаile а, вай таханарча вахаро дIадехараш кхоачашдац цу установко хьалха ма хиллара йитача. ХIаьта хоаш ма дий вай халкъа боахам, Iилма-технически прогресс сиха дегIайоагIилга.

Цунга хьежжа хила еза из установка а. Из цхьа моллагIа дола гIулакх дац, цIенхаштте хIама да. Геттара дукха а чоалхане а да цига де деза балхаш. Хьанга дIалургда из гIулакх? Цу хаттара жоп дала дукха уйла е езаш хилар.

Болаш бар царел а доккхагIа балхаш даь нах. Из яр къона коммунист Никишин Юрий Федорович керте латта подрядни бригада. Цу бригадо болх баьбар цу заводе дIадахача кхаь шера республике меттел мехка а боккха лоархIам бола ЭЛОУ-АВТ яха мехкадаьтта химически комплекс хьалъеча.

Цига-доккха дакъа лоацаш чакхъяьлар новкъоста Никишина бригада. Из установка хьалъелга цхьа моллагIа хIама дацар: 8 эзар тонн хулача металлоконструкцеча монтаж е йийзар. Из еш бар цу бригадера слесараш-монтажникаш. Ялх бIаь йоккха технологически механически оборудовани оттае йийзар. Никишина бригадера бетонщикаша, землекопаша, штукатураша уж отталра эша хIийленаш кийчйир. Ялх бIаь километр хулаш йIаьха лаьттан тIара а лаьттан кIалхара а коммуникацеш яха йийзар. Цига а къахьийгар цу бригадо. Цо мел даь деррига а балхаш дийца а варгвац.

Цу бригадера профессиональни болхлой а пар даь балхаш а дувцаш хетадала тарлу: из фу бригада я? Цунца массе а тайпа гIишлонхой ма бий гIишлош еча тресте хулараш миссел, аьнна. Из комплексни бригада я. ЭЛОУ-АВТ хьалъеча хава хьахилар из.

— Тхона тхоашта дагадеха вIашагIкхетанзар тха бригада, — йоах Юрий Федоровича. — Балхо ше хьалхадаькхар тхона ишта бригада вIашагIтохилга. ЭЛОУ-АВТ установка хьалъеча тха управлене кхо бригада яйтар. Аз кулгалдеш йола слесарий-монтажникий бригада. Багаев Исраила бетонщикий бригада. Ходухин Петр Савельевича плотникий бригада. Ишта бригадаш а йолаш болх дIаболабелча гучадаьлар цох гIулакх хургдоацилга. Масала, плотникаш Iохоешар шоай болх йисте баьлча е материал йоацаш бисача, балха ди чакхдаьлла деце а. Из дора вохк бригадаша а. Дукха за йовра зехьа бригадашка.

Цо дагадохийтар кхоккхе а бригада вIашагIтоха. Из дарраьзе боацараш а дукхал бул лераш а пийсбелар. «МоллагIа а цхьа боах бела нахах мара бригада ала йиш йий? «Укх дунен тIа мел вар вIашагI а теха бригада е ма боахкий ераш-м!» «Стрпожаш а конторе бегIараш а хьатохамара безац тIаккха» Фуд дувцар?, йоахар цхьачар.

Бакъда, бригадаш вIашагIа ца техача болх лерттIа дIагIоргбоацилга гуш дар. Ишта хьахилар бригада. Массанена а тIаккха корадир дийнахьа сарралца де хIама. Ший болх кхоачабелча плотник бетон йотта оттар. Ше де хIама доацаш висача бетонщик кхыбола болх бе волаьора. Цул совгIа, массане а Iомайора шиъ-кхоъ е кхы дукхагIа а професси. Цох кхы цхьаькха беркат а даьлар. МоллагIа цхьа бахьан эттa саг тIеравальча, цун метта дIаотта кийча хулар кхыьар. Комплексни бригада гIойленагIа хилар кIоаргагIа ме кхетаду дукхагIа къахьета дог доагIар болхлой. Цунга хьежжа вазпи а хулар доккхагIа. Толлора къахьегамен производственни дисциплина.

ХIаьта гIишлош еча материалий, электрически йовхалеи энерги, кхычул дукхагIа кхоабе болабелар. Ишта кхоабаь хьалайна ракъа халкъа боахам дегIабоалабарга дIадоацаш хилара совгIа, цох цхьадола бригадана шийна хьа а хьожадора премена лаьрхIа.

Хьалха комплексни бригада вIашагIтохалехьа, балхара нах дIабоалаш моттигаш кийслора. ХIана цу тайпара хIама дац бригаде.

Цу дерригне а болхлой политически сакхетам лакхбора, коммунистически хьисапе къахьега уйла чуйоссайора. Духхьаьа шоай бригада гIулакх кхоачашхилчахьа, кхычарех фуннагIа хуле а гунахьа доацаш Iацар хIана болхлой: шоайла тIехьагIа болх бе безача организаце терко а йора, дукха гIойленагIа хургдолча тайпара къахьега гIертар.

Юрий Федоровича дIахо дувц подрядни бригадо шийца вIавааенна болча кхыча гIишлош еча организацеца ийшха бувзам лоаттабеш хиларах. Укхаза белгалдаккха доагIа цу заводе ЭЛОУ-АВТ яха установка хьалъеча хана Никишина духхьала бригадир хинна ца Iеш цу кхаь бригадах латтача гIишлонхой группа парттрупорг хина хилар а. Цу гIулакхо за партийни декха рийла отгаворо.

Цунна шийна а бригаде мел волчоа беркат даьлар подрядни бригада хьахиларах. Ди тIехьа лакхлора бригадерча болхлой толамаш. 1977 шера эттача Ерригсоюзни социалистически яхье СССР промышленни гIишлош еча Министерства болхлошта юкъе хьалхара моттиг яьккхар цо. ХIаьта дIадахача шера Министра новкъоста Токарева доккха воаршал дайтар цу бригадага. ЭЛОУ-АВТ хьалъеча доккхий толамаш дахарах «ДикагIйола хозрасчетни бригада» яха цIи елар. ХIаьта Никишин Юрий Федоровича Къахьегама ЦIеча Байракха орден елар. Ишта цхьаьнца дола совгIаташ деннал бригадерча кхыча наха а.

Коача парафин доаккхаш хургйола установка эргаькхха тоаеча дакъа лоацаш я хIанз Никишина бригада. Из установка тоаеча мастер волча къонача инженера Коздоев Iаьтас аьлар цу бригадах лаьца, пхьайтталагIча пятилетка чотагIа болх беш я хIанз Никишина бригада аьнна. Цу бригада ишта ка йоалаш болх бе вIаштIехьдоал. сона хетачох. Бунзара нах шоашта ьаргIдаьнначох, шоашта ховчох кхоачамбаь ва Iендаь. мел боккха толам баккхарах дог Iеба Iац уж.

Бригадерча дуккхача наха шоай балха говзал лакхъю. Масала, балха волаше а техникум йистеьккхар бригадира Никишина, Кукулиев Витале, институт чакхъяьккха вала воал Марзиев Хьусен. Ишта дешаш кхыбараш а ба.

Цул совгIа, бригадо котталоаш йоах цхьан цIен делал санна барт тайна, шоай цIенна санна къахьегаш хилaрагIа. Коздоева санна, могаеш юнц из бригада кхычар а.

ДIадахача шера Сийлахьбоккхача Октябра цIей тIаккхоачаш чакхъяьккхар цо пхе шера задани. ХIанз цо болх бу 1981 шера шоллагIча ах шера чотагIа.

Установка массе а объекте болх беш боахк цу бригадацара нах. Установка эггара лаккхагIча объекта тIа цхьа аьшкаш хотташ е тедаш цIера сийгаш дIаухийт газоэлектросварщика Петелин Вячеслава. Цхьа хIама ювзаш воал Кукулиев Виталий. Помещенена лаьтта кIалгIолла кабель буларгбола сангар йоаккхаш ва Довлетукаев Висит. Опалубка чу бетон йотташ я Цураева Минга.

ХIаьтта дIаоттаьча оборудованешта юкъерча йовкъаш ка цемента маркхаш кIийле юллаш боахк къона кхалнах Сантова Ханипати Бакраева ХIазани.

Царех хIаране кхы саг тIахьажа ца везаш дика бу шоашка кхаьча болх. Эшшача вIашп гIо де дIаотта кийча ба уж. Ишта ба бригадера беррига болхлой а. ХIаьта бригаде 50 совгIа саг ва.

Трансформаторни подстанци хьалъеча оттаергйолча оборудованешта кIал 400 гаргга аьшка бетона когаш догIа делаш моттиг эттар. Дигадехар тхона, йоах Юрий Федоровича, установке хьаювлача тишъенначa турбех де мегаргдацар теш уж, аьнна. Уж дика мегаш хилар. Бригадана шийтта дийнахьа балла болх бе ца безаш хилар. Из бахьан долаш кхойир дукха бетон, арматура, къахьегам, балха ха. ЧIоагIагIа лохделар цу балхата дIадодар.

Ардакхех опалубка еш хилча дукха ардакхаш йовра. Цул совгIа ишта йола опалубка хьайоаккхаши дIаоттаеши дукха ха дIайодар. ХIаьта цхьаннахьа мегаш йола опалубка массанахьа а мича хул мегаш, тоае езар Тха плотникаштей слесараштамонтажникаштей дагадехар опалубка аьшка листех хьаэ. ХIанз бригаде из уттаю. Из хьаьнкха а дIаоттае а атта а, ха йоалц.

Хьабена маркхал, чуботташ йола бункераш готта а йолаш, машина тIара Iоботташ Iоухар. Ишта Iобоаза маркхал бункер чу кхосса шп саг вахийта везаш хулар. ХIанз бункераш шеръяь. Маркхал Iоахац.

Чура торонаш лехаш уж тайпа кхы а хIамаш ду бригаде.

— Бригадо болх бу цхьан нарядагIа, — аьлар Никишина. — Хьалха санна хIара денна нарядаш язъяйташ ха йоаяц оаха хIанз. Цо а дикка лоацъю зехьа йовш йола балха ха. Бригадо нарядагIа шо баьча балхах доагIар бригадерча наха цар разрядашка хьежжа ийсдеш дIадекъ. Бакъда, цхьаькха-м да. Наряд цаI а йолаш болх бе-бе-м бу наха. Цхьанне дикагIа, сихагIа, вокхо ледарагIа, мекъагIа. ХIанз цу гIулакхага хьожаш да тхо, саго хьийгача къига хьежжа цунна доагIар дIакхачийта дагадолаш, вешта аьлча, къахьегача дакъалацара коэффициент оттае гIерт.

Заводо а ший ханнахьа хьакхачийтац дIаоттае еза оборудовани. Цу гIулакхо а тIехьатетт беш латта болх, установка болх бе йолалийтилга. Белгалдаккха доагIа болх бе йолаелча, мехка хьайбай бовхам эшача доакъара витаминаца Iалашбе низ болаш из установка хургхилар.

Дукха балхаш да бригадо цига де дезараш. Царех цхьадараш да адсорбице блок, подстанци йола компрессорни, пешкий блок, дIайха а шийла а хий хьауза насосии, кабельни эстакада, ректификаце блок, кхыдараш.

Подрядни бригадана массе а оагIорахьара новкъостал де, хьалъаца еза. Шерра никъ бала беза бригадни подряда.

Ю. ЧАХКИЕВ.

КЕРТТЕРА ЛОСТАМ

Чакхдаьннад пятилетка тӀехьара шерара ах шу. Хьалхайка латта декхараш толамца кхочаш а деш дика дӀадоладир карара шу Грозненча «Трансмаш» завода коллектива. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш цхьана предприяте кулгалхоша мероприятеш белгалйир. Цар тӀа дӀаяздир керда техникей технологий балха юкъейоалаяра, кхаьнегам Ӏилман ларда тӀа вӀашӀтӀехьбаккхара, социалистически яхь дикагӀа дӀаяхьара де дезараш. ХӀаьта укх гӀулакхаш толаме чакхдаларах ведчаьнна аьттув баьннаб. ДӀадахача ах шера ялан дикка тӀехкхоачашъе, юрта болхама чӀоагӀа эшаш йола тракторий прицепаш планал совгӀа арахеца а маьхала яха а.

«ХӀара балха дениа — дикала Знак!» — яштта я предприяте коллективна социалистически яхье девиз.

Лоацце аьлча, хьабеча балха дикал лаккхьара дукха къахьет завода болхлоша. Къаьстта укх шера цар къахьегама овсарле, продукце дикал лакхъеш хилар предприяте керттерча — сборочни цехе вӀашагӀъехкай комплексни бригадаш. Укх вӀашагӀъехкачул тӀехьагӀа болх дикагӀа дӀабода, дукхагӀа, дикагӀа йола продукци арахеца болхлоша. Кердадараш дӀадоладейт агитаторашеи политинформаторашеи. Цар хӀана цехашка, участкашка, бригадашка болхлоша юкъе боккха терам тӀабахийта болх бу. Беседаш ю КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленумах лаьца. 1981 шера 23 февралe аргӀанара КПСС XXVI съезд гуйхьара цу Пленумо баьча соцамах.

Предприяте аьрхача социалистически яхье дика толамаш дахарца белгалъяьлла хьайоагӀа. Оздоев ШӀадиса кулгалдеш йолча сборочни цеха коллектива.

Укх шера май бетта комплексни бригадаш вӀашагӀъехкар цига. Конвейер тӀара хӀанз болх дикагӀа дӀабода. Сборочни цехе болх беш шиъ комплексни бригада я. ХӀара бригаде ткъо-ткъо болхло ва къахьегаш. Хьалхе лелаеш социалистически яхье хьайоагӀа Дударов Адама кулгалдеш йола бригада. МоллагӀа шоаннта тӀадилла гӀулакх толамца кхоачашдеш, хьанара къахьегаш ба цу цехера болхлой Ахмадов Мухьмад, Стогнев Александр, Жуков Стефан, иштта кхыбараш.

— Цеце кхы а комплексни бригадаш вӀашагӀйохка дага ла тхо — йоах мастера Эдильханов Анте Эдильхановичa. Сборочни цеха оатхалаш хьалуш механически заготовительни ши цех я. Цар а кийслу брак йоаш продукци. Конвейера тӀа прицепаш кийчъеча хана мара гучадаьц ца — цхьайоала продукци брак йолаш йий. Из тӀяхьара моттиг гучаьнча цар цу цехашкара ОТК кулгалхой хьа а бийхи царга дӀаоал хьакхаьча продукци брак йолаш хилар. ДӀахо цу тайпара кхоачамбоацараш кхы ца хилийта хьоа ОТК кулгалхой.

О. ШАДИЕВ.

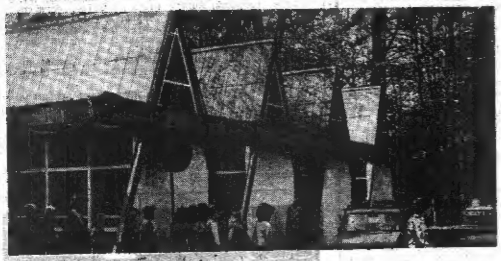

ЛАТВИЙСКИ ССР. Хьаьший тӀаэца кийча йолаш шоай неӀараш хьайийллай город Юрмаларча дукхача санатореша, пансионаташа, салаӀараш цӀеноша, кэмпингаша, «Янтарни форда жовхьараш» яхача туристски базаша. Хозача хӀанзарча ханарча корпусашка, паргӀатача ахкахьарча коттеджашка чуйицаб мехка масе мӀингашкара баьхке нах.

Хоза тоаьнь я курорта пляж. 30 километр йӀаьха йоача цун йистошка хьайийлла я ахканарча спортивни инвентара йола прокатни пункташ. Кийчъяьй дукхача нахага салаӀийтара йола 12 зона, бераш та ловзара а царна дарба дара а йола городокаш.

ДукхагӀа хьайийллай столовеш, ресторанаш, кафеш, бараш. Юрмале цхьан хана тӀаэца йиш я 12 эзар хьаша.

СУРТА ТӀА: Юрмала салоӀаш бараш та гӀулакх деш я кафе.

Е ФАДЕЕВА сурт.

ТАСС фотохроника.

№ 13 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепа а теха араьлча йола «Агитатора блокнота» аргӀанара кхоиттаьлгӀа номер хьеллалу парте Центральни Комитета июньски Пленум хиларах болча хоамацеи аргӀанара XXVI съезд хула ха белгалъеш КПСС ЦК баьча соцамцеи.

Номер тӀа лоархӀаме моттиг дӀалоац цу Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева яьча доклада.

«КПСС XXVI съезда — йоагӀа кийчо» яхача рубрикана кӀал а «Ялат чуӀацара комплексера лоаркӀаме гӀулакх» аьнна Шелковской района «Червленский» колхоза парткома секретара В. Борискина язьяь статья.

«ЛоархӀаме дарацие» яхача рубрикаца я торговле болхлой Денна хетаяь НГӀАССР Министрий Совета председателя заместителя А. Иванова йийчъя. «Наха лоӀам бар дерга» яха материал.

«Агитацие практика» яхача разделе я «Агитатора шийгара хьокхам гойташ» яха корреспонденци.

«Дешараша дӀадехар» яха керда рубрика юкъейоалаяь. Укхаза я «Иванова цӀегаргӀа городок» яха НГӀАССР паччахьалкхен архива белхахочо Л. Паровс язьяь материал.

Дунен халкъашта юкъерча темах лаьца я исторически Ӏилмай кандидата Л. Стрижиновсе «ЦРУ омыта кӀал латтараш» яха статья.

Номер тӀа йолаш я кхыйола а материалаш.

Дозол дехьара

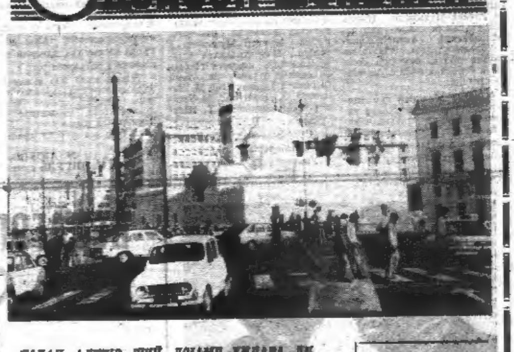

ТАХАН—АЛЖИР ШИЙ ЛОӀАМЕ ХИЛАРА ДИ

Тахан Алжирски Халкъа Демократически Республике дездеш да къаман цӀей — юртамукъален Ди. Колонизаторашта духьала тӀом а беш шийна паргӀато а яьккха Алжира халкъ хӀанз берригаш тӀабахийта мохк экономически тӀеньабисе хилар дӀадоаккхаш доал. Шийн лоӀамера къаман экономика хьалъеча Алжира доала тоаламца айкха дуввахеш да Советски Союзацей кхыча социалистически содружествана паччахьалкхенашцей цхьана лелаеча экономически гӀулакхашца.

СУРТА ТӀА: алжирски столица тахан.

М. МАШКОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Политика цӀена хилара дола тешал

— Эфиопе доагӀа раьза хинна тӀанийцар Афганистанера советски бӀунай цхьадола дакъош арадоахаргда аьнна бӀаь хоам, — аьлар АПН корреспондентага Аддис-Абебе «Эфиопиан геральд» яхача газета керттерча редактора Кифлу Адгой.

До тешал ду мехкара хьал тоалуш доагӀаш хилара, афгански революце позици чӀоагӀлуш, контрреволюцей кхерам кӀезигӀлуш латташ хилара, из кхерам берригаш дӀабаьнабеце а.

МоллагӀча революцена а духьала хулаш да контрреволюционни гӀулакхаш. Йоккхь эксплуататорски классаш фуннагӀа дань а шоашта карара даьнар юха карадоаладе гӀерташ хул, цу гӀулакха царна масс хана а массанахьа а новкъостал деш хул дунен халкъашта юкъерча реакце низаш. Иштта дар тха мехка а 1974 шера къаман-демократически революци хинначул тӀехьагӀа, иштта да Афганистане а.

Империализма Ӏалашбора афгански контрреволюционе рашмел эшачунна — ахчангара дика законагӀа йолча правительствана духьала тӀом бера долча герзага кхачалца. Доазол арахьа гул а еш, Ӏома а еш, герзашца кийч а еш Афганистане чуухийт бандаш. Из яр, хьакхайнаьеце а, боккъонца йола кхыча мехкара интервенци.

Доазол арахьарча центраща бувзам болаш бола мехка чура контрреволюционе раш гӀертар моллагӀча тайпара а законагӀа йолча правительствах бола халкъа тешам толхабе, 1978 шера апрельски революци [illegible] хиннача наькъага мохк кхоачабе. Советски бӀуний ограниченни контингент Афганистане чухьаро йохайир революцин моастагӀий планаш. Из гӀулакх талхар бахьан долаш Малхбузехьа чӀоагӀа антисоветски кампани йоарийхийр.

Укх шера февраль бетта а Президента Брежнев Леонида аьлар советски бӀуваш Афганистанера дӀагӀоргда, уж хилара дола бахьанаш дӀадоаллаше и ХӀанз бӀунаш арадаха лархӀаро бакъду социализма мехкий арахьарча политика никъ бокъонца цӀена хилар.

Цхьаккха хӀама ниха па дусаш дӀадоал малхбузерча пропаганда Советски Союз [illegible] планаш кийчъеш а Аверча машара кхерам тӀатуесаш а я яхаш дувцараш. Масала, Советски Союз мел могар деш я лаьттан шера цу районара Ирана духьала ца социйташ США леладеча гӀулакхашеи гаргарча малхбоалерча кризисой толхадаь дола хьал тоадара.

Бакъда, машара моастагӀаша, малхбузерча идеологаша шоашта могар дерга советски правительства из дика гӀулакх харцахьа кхетадайтара.

Бакъда, цӀена уйла йолча берригача наха ва аиш — советски политика принципиальни хилар цӀаьха а бакъдеш. СССР машарах кхоккам кӀаьдбараш тӀехьа хилар хьахокхаш хӀама да.

Аддис-Абеба.

А. ДОБРОВОЛЬСКИЙ, АПН корр.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

Кердача квартирашка баха ховтарашта — дӀоагӀаш

Будапешта къулбаседенгахьарча йистошка Дуная берда тӀа хьалъе йолаьй столице эттара йоккхагӀа хургйола нах бахаргбола керда район. Из хьалъе лаьрхӀад 15—20 шера. Цу юкъа кердача квартирашка баха ховлача бӀаь эзар саг совгӀча наха гӀишлоншка дӀабедохаргда 25 эзар квартира дӀоагӀаш. ЦӀеной хьалхарча этажашка йоккхий габариташ йолча квартирашка чубаха моттигаш лургья дукха бераш долча дезалашта. ХӀаьта тӀерача этажашка хургья цаӀ шиъ цӀа дола квартираш. Района бахархошта лаьрхӀа хьалъергья йоккха универмаг, тӀера къайла рынок, культурни центр. Хин йисте хургья спорта дворец, школа, берий бешамаш, поликлиника, дӀайогӀаргья парк.

Будапешта из район хьалъе 1990 шерага кхачалца йолча хана лаьрхӀа оттаьча мехкарча наха чубаха цӀенош хьалдара программага хьежа. Из ха тӀаккхоачаш республике бахача нахага кхоачаргья цхьа миллиона ши бӀаь эзари квартира. Керда яраш хьалъярца реконструкци ергья 340 къаьнача квартира. Эттара хьалха модернизаце юкъегӀоргья 15 процент цӀенош яхача бӀаьшере хьалдаьрех латта столица нах бахача моттигий фонд. Республике эттара йоккхагӀа йола гӀишлош хьалъеш лийт майда йолча Будапеште болх беш хургба кхьча городаша бахнийта нах а.

(АПН).

Махке бийдал

ПланагӀа тӀаккхийта лаьрхӀа промышленни продукце производстве керттерча даькъе кхоьача бийдала. материалий, энерге чотах кхетийтилга ӀалашдаР — иштта да укх шерара ГДР халкъа боахама керттерча декхарех цаӀ. Из кхоачашдеча кӀелица лоархӀам болаш дац шоалагӀа пайдаэ эцара бийдал гулъяр. 19—20 миллион тонн — иззал чакхйоах из шера республика предприятеша. Каьхата промышленноста бийдалах 40 процент макулатура я. ХӀаьта чона производстве, масала, эшача бийдала 75 процент металлоломах латт. ДӀадахача шера кхоачам бола пунктешка дӀачуелар республика бахархоша металлолома кхо бӀаь эзар тонн. ШоалагӀа пайда эцачи бийдала лоархӀам лакха хиларца дувзадена укх шера гарта тӀатехад из дӀачуэцача пунктата тела маьхаш.

(АПН).

Дог гӀоздоаккха статистика

Дика событи хилла езаш я укх гурахьа Словаке. Европерча эттара дукхагӀа бераш деча мехкаех цаӀ ба Чехословаки: хӀара эзар сага 17,8 бера лоархӀам болаш хул уж. Дахача шера, масала, 272 эзар бера бӀаргадайра дуне. Хьалхарча шерашка хинначул дикка дукхагӀа ба шиъ кхоъ бер дола дезалаш.

Бераш делга мехка алсамдалар — Чехословаке Коммунистически парте чаккхйоалхача социальни политиках аьнна дика хӀама. Шерагара шерага дукхагӀа хул бераш долча дезалашта гӀонча хьежаду ахчаш. Нагахьа санна 1976 шера цу гӀулакха 28 миллиард крон хьожадь хинна дале, дӀадахача шера 31 миллиард кронага кхоачаш хилар из. ЧӀоагӀагӀа теркам тӀабохийт деша даха ха йоацача бераш та йола учреждениеш дегӀайоалаяра. Духхьал дӀадахача шера пхи эзар моттиг тӀаккхийттар яслешка, берий бешамашка — 37 эзар хӀана яц аьнна.

(АПН).

Загреба перспективаш

Хорвате столица Загреб — Югославе эттара йоккхагӀа йолча промышленни а культурни а центрех цаӀ. Укхаза я «Никола Тесла» а «Радиоиндустрия» а яхараш санна йола мехка йоваш йола предприятеш. 2000 шерага кхачалца йолча хана Загреб дегӀаахара генеральни планагӀа города гомал арахьа хьалъергья ях керда промышленни зона. ДӀахо дегӀайоагӀаргья электротехнически, химически, машинаш ю, полиграфически, кхачан промышленность. Сиха хьалдергда наха чубаха цӀенош а — башха дукхагӀа кӀезигагӀа йоацаш шера ворхӀ эзар квартира. ЛерхӀаш да 2000 шу тӀаккхоачаш Загребах миллион саг вахаш йола город хургья аьнна.

(АПН).

САӀЕХАМ

Ахьмад ВЕДЗИЖЕВ

«Къаьра дув» яхача романа тӀара дакъа

(ДӀахододар. Доладур №№ 78—79-тӀа).

Шаьра ховра Берда Сардал корзагӀваьккхар фуд. Кхы хӀама дацар, дукхьал шийн доалахьарча боахамах валар кхерилга мара. Лоелахо, юрт сийнача цӀерах йоагаш хилча селла сабӀаралургдацар цун а изамо болчар а. Дукха шераш дацар цунах Верд тийша. КӀезига бацар граждански тӀема шерашка деникинцаша цӀераш етташ юрташ йоагаеш, истаьшта, бераш та топаш етташ лийчкъараш. Лечкъар-м хӀама а дацар, моастагӀчоа духьал латтарех белар, цун боккхача низа духьал оттарах Ӏовдалал лоархӀар. Цу хана а шоай ялгех, цӀенолгех кхерилга мара хӀама дацар. Уллув моастагӀчун марнъялгех легаш болча лоалахой уйла ядар, делхача берий гӀайгӀа ядар. Е Верд кхайкача а Орджоникидзе ше аьлча а уллув хьаотта тигацар цуя мугӀарах болча наха. Цицхолгаш къоргашка санна дӀалечкъаш бар. ХӀанз дагавехав Орджоникидзе, харц дале а, бакъ дале а шоашта хетар оттаде из оарцагӀваккхи гӀерт. «Цу дерригех со вицвеннав мотт-те Сардала, — дагадехар Верда, — а со Ӏовдала ва мотт. Сох фу хетаргдар Сергойна иштта Ӏовдала гӀулакх а ийца со шийна тӀаваьача», — дагахь велавелар из. Вешта шийна хийттачох Сардал дӀанхетаванзар цо. Сенна эшар из, тӀехьбеттам белга хетаргдар Сардала ше цунах дӀанхетавича.

— Сардал, колхозаш йохкилта цхьан сага дагадеха хӀама дац. Лакхехьа багӀача наха уйла а йийя, дага а баьле мара дац изамо дола хӀама. Наха гӀойле хургьецаре, пайданна хьургьецаре вӀашагӀтохаргьяцар уж. Нахах латташ ма дий Ӏаьдел а. тӀаккха шийна вуллиме хургдар мишта лелаьдергда Ӏаьдало, — шийна ховча тайпара Сардал кхетаве гӀертар Верд. — Серго волча а, е кхы саг волча а ваха везац из гӀулакх йийца. Аз яхачох кхета, наха гӀойле хургьяр мара лелаьдергдацар хьона Советий Ӏаьдало... ЦӀий Ӏо а ухийташ ма даьккхадий вай ер, — Сардал а дӀахьокхавар Берда ше санна Советий Ӏаьдал бахьан къийсаранца.

Бакъда, Сардал цо якачун уйла еча вацар. Цхьаннена тӀехьа шоллагӀдар укаш дагаухар цунна шийн сагот деш мел дар. Новкъа хӀамаш хьалха а лийсденнадар цунна. Новкъа децарий заготовках тел яхаш паччахьалкхена хьажнӀаш дӀателилга. Цунах кӀориг кетар цунна хургда яхачоа духьал.

— Наькха гӀулакха цхьаккха сагота хилац, — доккха садаьккхар Сардала. — Хьо а сагота вац хьайна тӀаккхоачаш хӀама ца хилча, сох а нахах а сийна цӀи йоале а.

— Наха тӀаккхоачар сона тӀа а кхоач-кх, — раьза хиланзар Берд. — Харц ма алалахь, сол совгӀа фуд хьона тӀаккхаьчар.

— Э-э, Верд, хьо атта ваха Ӏемав... Дагадалла дезаш хӀама дац. Цхьа воӀ ва, из а деша а дийша доккхача гӀулакхе ва, — дийгарчох мара бала хетацар Сардала.

— Хьа а ваьннав цхьа воӀ дийша, гӀулакхе ва городе. ШоллагӀвар а тахан-кхоана мелла хулаш ва, — велавелар Берд. — Нах Ӏеха а беш атта вахийта воалла хургва хьо из, — тӀатехар цо.

Берда тӀехкьара дешаш новкъа хилар Сардала. Кхыча саго уж аьнадаларе во мел дар ала а мегар цо, бакъда, Сардала цӀаккха дагара далацар Бердацара эгӀилга шийна пайданна доацилга. ХӀаьта а юка ца тохаш дуталанзар цунга тӀехкьара дешаш.

— Бусалба дешар вах Ӏехабе дешац, наха шоаш бусалба хилар диц ца далийта деш.

— Вусалба хиларах-м але хӀама дацар, цу дешаро вахача сага луш пайда баларе. Из кхета а деш шоашта ца къадаргдола дешар дешийта гӀерт нах хӀанз.

Цецваьккхар Сардал Берда аьннача. Бусалба динах гӀерташ ва-те ер аьнна дагадехар цунна.

— Фу ала гӀерт хьо? — бӀарахьежар на Верда.

— Фу ала гӀерт со? Цаха шоай бераш школашка деша ухийт ала гӀерт-кх. Хов цига дийшар вахача накъадаргдолга. Далла хоастам ба, школаш массе юрташка хьайийлла йолаш я.

Ше укхаза вара бахьан дагадехар Сардала. Даьнъала ма хиларг. Джабиг Шамсуддинага школера эшиавайта аьнна деха ма веанаврий ер. Вешта цу саьате Берда яхачоа раьза хила витанзар из дего.

— Массанел чӀоагӀа сага эшаш бар бусалба ди ба. Вахар-м багара дӀаккхоссача туга маьха дацар. Ӏаьхарте я саго лаха езар. Дерргаш дӀаккхосса а Ӏаьхарте лаха еза.

Велавелар Берд. Цхьаьнкха кхетаде йиш йолаш дацар Сардала дуцдар. Вахар кхы лоархӀаш веце шийн боахам колхозе юкъара бахар кхераш оарцагӀваьнна хӀана лел ер, аьнна хийтар цунна.

— Хьо-м лелац Ӏаьхарте бахьан долаш, хьайга долчох валар кхераш лел-кх. Кхыметтел со Москве вахийта а хьай вахар паргӀата денкха гӀерташ да-кх Ӏа леладер.

Вехар Сардал. Шийна эгӀаавахар из. ДӀа мел аьннича деша доагӀаш дола жоп дала хоаргдолаш Берд хилча, сенна дувц аз укханца пайда хургбоаца хабар, аьнна дагадехар цунна. Шийна мукӀарло де хала дале а Берд шийл хьаькъал долашагӀа волга кхетадора цо. Из ле ца мегар дар ва шийна эгӀазъухаш хилар а.

— Хьох бӀаргтоха веавер со-м. Дика сапаргӀата даьккхар Ӏа са, — оалаш бийцар Сардала ваха аьнна хьел а гӀотташ. — Кхы цхьаькха дехар-м дар са, хьона хала а доацаш.

— Са низ дӀаккхоачар хургда-кх хьона, — ураэттар Берд. Ахча е кхы хӀама деха воаллий-те аьнна дагадехар цунна. Раьза а хинна Сардала дехар лургдолаш вар из.

— Сога хоаттам а боацаш школе вахав тха кӀаьнк. Из чуэккхаве еза дезар Шамсуддинага. Кхы цига гӀорг а боацаш.

Кхетанзар цунах Берд. Бераш деша гӀерташ хилча-м дика ма дой аьнна хийттар цунна. Ер сенна ледкъ.

— ХӀанад хьа на? Хьаькъал дола нах-м бераш ка дешийта ма гӀертий.

— ЩӀоьа якиха еаш вар. Даьла моастагӀа, хьужарера вада а ведда школе вахав-кх... Тахан моала — духьал кхийтаевецаре сона-м хӀама а хацар цунах. Хьужаре деша дез, из да юххера а сага дусартдар, — юха а тхьовра ше дийщачоа тӀаверa Сардал.

— Массаза дешарах хьагаш хьадена къам да вай дар, — лаьрхха дар хӀанз Берда дувцар. — Письмо кхаьчача юрта ца деша саг ца коравоагӀаш дусар вай... Дешийта. Сардал, кӀаьнкага, цо дийшача хьона а, наха а пайда баргболаш саг хургва цунах...

— Са вий из —кӀаьнк? — юкъейккхар Сардал раьза воацаш.

Ца кхеташ къахьежар цунга Берд.

— Хьа ца хилча хьан хила везв из...

— Сайна ловча цунга дешийта бокъо йий са? — хьаьттар Сардала юха а.

Берда кхетадора Сардал сихвеннилга. Бакъда, из кхетаве ловра цунна. ше кхийтача из харцахьа гӀорг ца хиларах тешар.

— Из бокъо хьогара яккха-м цхьаьнкха валлац, вешта...

— Цхьаькха «вешта» дац. — ше оалар аьнна валлалца витанзар Сардала Берд. — Хье сона гӀулакх де воалле хьай воӀага из са къотӀа кхы цу школе ухаргдоацаш човхаде алал. Дала дӀавоаккхалва из! — сердар Сардал.

Шамсуддинага кӀаьнк школера эккхаве аргда а аьнна Сардала саӀехам бергболаш вацар Берд. Шийна ховчох кӀаьнката дешийтача пайсагӀа хиларах из дӀанхетаве лоара цунна.

— Бакъхургдоацар аргдац аз. Из школе ма ахийта аз Шамсуддинага аргдац хьона. Е из цига цаахийта цхьанне бокъо а яц...

Доладаьр чакхдаккхийтанзар цунга Сардала.

— Наха ма вувццара къонах хиниавац хьо, Берд, — вагӀачара ураийккхар Сардал. — Цхьа хӀама тӀаккхьачача мара вовзац саг. Сайга кхаьчар боккха бала бале а хьо вайза дика хет сона, — сихха дӀаволавелар из. Бакъда гаьна валале юха а тӀавийрзар. — Массаза цхьан метте латтац хьона хӀама. Нахагара хьона гӀулакх эшаш а йоагӀаргья ха.

Раьза ца хилар хац, эгӀар а хьальокхаш дар уж дешаш. Кхоачарде волаш уж хӀазалца хиннабеце а, тестарен а а тӀеххьарча дешаша из шийх дӀахоадаварах тийшар Берд.

ЧувоагӀаш Берда йоацар кхы уйла яцар Сардала. Тешаш вар из шийн йиш йолаше а шийна гӀулакх ца деш Берд Ӏийна хиларах. «КӀаьнк школера чуэккхавелга фуд — дагахь лерхӀар цо. — Е хьанна холургдар из, бӀаьннешта юкъера цхьа бер эккхадаьд яхаш». Ше на Бердата аьнна а деххеваьннавар Сардал хӀанз. Цунга декаринийна сенна водар, човзв а ваь шийн кӀаьнк ше цӀагӀа соцаве йиш хилча.

Цу уйланаща чуккачи воаллар Сардал Къоасем цунна духьалкхийтача. Дагахь сердар из юрта Совета председатель духьалкхийтта раьза воацаш. Ше вацар Къоасам, Сардала цавовза цхьаькка эӀамига саг вар цунца. Эттара хьалха шийн ма доажадеш вола Дуда волча мелагӀча гӀулакха хиннав аьнна Къоасамга хатта дагадехар Сардала. Бакъда, ца вовза саг цунца хиларо юхатехар из. Цунца шийца дича бахъахь дар из тайна къамаьл.

— Салам Ӏалейкум, — салам делар Сардала. дагахь ше цунна серде а Къоасамга, кулг а луш. Цунцара новкъост вӀалла ца гучал башха теркал а вацар цо. — МалагӀа гӀулакхаш да хьакимаш эрабаьхар? — ше цхьа тамашийна хӀама аьлча санна велавелар из.

— Ва Ӏалейкум салам, — беззаме салам юхадерзадир Къоасама, — сайре дика хийла хьа, Сардал!.. Хьаша ва хьова ер соцара вар, — юстаро сецача повозгагахь юрта лостабир Къоасама.

Когашкара дениз кертага кхачалца эӀамигача сага бӀарахьежар Сардал. Эттара хьалха цунна гӀерча формана раьза хиланзар из. КӀезига хулар юрта Ӏохийца хачеш лелаеш, керта тӀа фуражкаш йолаш нах.

— Марша воагӀалва, хьана, — эӀамигача сагага кулг дӀаьховдадир цо. — Бехк ма билдалахь, хьо вовзацар сона, — ца вайзача моаршал ца хаттара бехказа воалаш санна из хьалхадаьккхар Сардала.

Моаршал юха а дерзадаь, кулг хьа ца луш буьна тӀехьашка лочкъадир эӀамигача сага. вокхача сагам кулг дала тоем ца хеташ. Цу гӀулакха дагахь чӀоагӀа раьза хилар Сардал. «Форма мичча беса яле а лоаманхой гӀулакх довзаш ва, — раьза хилар Сардал цо кулг хьа ца делара. — Форма-м Дяьла яр лелое ялар. чурча човна лергӀа хинна», — соцадир цо дагахь.

— Ара хӀана ваьннав хьо? — гуш дар Къоасам къамаьл дукха дӀаьхде дага воацилга. — Сагото йолаш хӀама-м дац?

— Далла хоастам ба, деррига вӀаштӀехьа да. — шийна вӀалла ца хетар аьлар Сардала. — Е хьаша мичара ва? — лоаманхоша ма хаттаре эзделла хаьттар цо.

— Е хьаша а вай юртахо хила воаллаш ва... Районера ва ер. Къоасама аьннача ца кхеташ юха а вӀаьхха эӀамигача сага бӀарахьежар Сардал.

— Ваха воагӀа ер? Мала волча воагӀа ер? — кхачахьа юрта ваха волаш хилча кӀаз гаргара, вовзаш-везаш саг волча мара водацар тӀалгӀа, цудукъа дир Сардала тӀехьара хаттар.

— Ваха вагӀац, балха воагӀа.

— МалагӀча балха? — тӀехь тӀехьа чӀоагӀлагӀа дух тӀа вала гӀертар Сардал.

— Агентал воагӀа, — сихагӀа къамаьл хоаладе ловш Къоасам хилар гуш дар. — Укханна Ӏе фусам мичахьара лохаргьяр-те аьнна аравьннавар тхо шиъ.

Цецваьлар Сардал. ВӀаьхха эӀамигача сага бӀарахьежар из. Шийх агент ва аьлча цун юхьа тӀа цхьаьнкха хувцам хинна хобаланзар цунна. Лоаманхошта юкъе во цӀи яр агент яхилга. Мотт беттачох, оакхал деш волчох оалар агент. Къайлаг1а мера агент ца хулга кхетадора Сардала. Агент аьнна шийна тӀехтохам бича вала а кийча хулар моллагӀа а лоаман саг. «Долче, — соцадир шийн дагахь Сардала. — хӀанз гучаьхь ваха юкъе лелаш хургба-кх уж агенташ. На дисадар укх Ӏаьдало ца деш. Кхы фу дисадте гуча дала эшаш».

— Айя, малав ер чувутаргвар, — цӀогӀ хьекхар Сардала. — Багах чӀега я зала лелалургвай саг, ер шийн цӀагӀа чу а вита. Агенташ ца хилча а баха-бала моттиг йоацаш готденнад наха-м ер дуне, — бӀехача хӀамах лоралуш санна эӀамигача сага юхера тӀехьашка ваьлар Сардал.

Цкъарчоа Сардалах ца кхеташ раьза воацаш бӀарахьежар Къоасам тӀеххьара цунах кхийтача велавелар из.

— Фу дувц Ӏа дувца, — цун балам тӀа кулг диллар Къоасама.

— Са даьсара, вела хӀама-м дац укхаза-м, велха везаш да-кх, — цо якачуьга ладувгӀацар Сардала. — Дала лораве со! — эӀамигача сага бӀарг тӀера баккхацар цо. — Сискал хургйолаш кхы болх ца корабоагӀаш валав хьо цу агента гӀулакхе? — ше цунах кхардилга вӀалла лочкъадацар Сардала. — Гуш долчох дийша а хила веза-кх хьо.

Шийга якачох кхетацар эӀамига саг, бакъда къамаьл вӀаштӀехьа доацилга ховра. Ше кхычахьара тӀаьена хиларо а Сардал вокхха хиларо а юхаветтар из, хьанхашта хӀама ца оалийташ.

— Ма зурма йир Ӏа укханах, — раьза хиланзар Къоасам. — хье мукъах кхетий хьо, Ӏайха дувцачох?

— Кхета фуд укхаза, — жоп дала хьеваланзар Сардал. — Агентал де венав яхаций Ӏа ер? Мотт бетта веза саг ва-кх ер.

— Вац, вац! — цӀогӀа хьекхар Къоасама. — Фу мотт бувц Ӏа, фуд Ӏа дувцар. Налогаш гулъеш ва ер... Паччахьалкхено наха етташ йола налогаш къагулъеш ва. ХӀанз кхетий хьо? — Сардал лергашта ондо волаш санна цӀогӀа деттар Къоасам.

— Налогаш? — тешацар Сардал. — ТӀаккха агент ва хӀана ях Ӏа ер?

— Укхан гӀулакхах оал агент... Хьа цӀи Сардал йолаш санна, укхан гӀулакха цӀи а я агент.

ПхьукӀоаге кулг хьекхар Сардала. Къоасама кхаяхачох кхете а, тешанза ваьннавар из. ЭӀамигача сагагарча гӀулакхах агент оалаш хилар тӀаэцацар цо дагахь.

Дала йоае цу деша даьцӀи, агент а ца оалаш, кхы цӀи тилла мегацар укханагарча гӀулакхах... Налогаш йоахар але, уполномочи, е са даь букъ ала, агент ца яьлча дегацъй.

Сабар кхоачаделар Къоасама. Укх Ӏовдалца талбаш етташ зелха ха сатта йоаю из аьнна хийттар цунна.

— Воалле, Сааарбик, вай паргӀата дац. — Сардалга кхы йист а ца хулеш дӀаволавелар Къоасам.

Ше ца доагӀар бийцалга сиха кхетадир Сардала. Раьза вацар из шийна фуннагӀа хайттадале а са ца теха. Са фу гӀулакх дар цун агент хиларца а, е ца хиларца а, сайна хетар чусоцадьдаларе валацар со, йоахар цо шийн дагахь. Цул совгӀа, налогаш гулъеш из эӀамига саг хилча, ваьъавала а ма мегарий из. Ше мел бийцар ца бийца хург фуннагӀа де а кийча вар из. ДӀаболабеннача Къоасамаи хьаьшаи тӀехьахьежар Сардал.

(Кхетадоалар хургда).

ЧАКХЪЯЬЛАР ТІЕХХЬАРА ЭКЗАМЕН

Укх сурта тІа вайна гу кагий нах — Зязиков Мурати Точиев Мухьмади. Царна бІаракхьежача хала дац дешаш айденна, карагІдаьккхачох доккхал деш, хІаьта из бахьан долаш боккхаш бола вІа а бейбеина болаш уж болга кхетаде.

ХІаьхха дІаеннай цар университете шоай тІеххьара экзамен. Цунца цхьана чакхдаьннад уж студенташ хинна шераш, хьатІакхаьчай шоай лоІаме болх бе болалу ха...

Укх шера Нохч-ГІалгІай Паччахьалкхен университета исторически факультет чакхъяьккхай шовзткъе итт саго. царца Мурати Мухьмади а волаш. Паччахьалкхен экзаменационни комиссе тІехдикa оценка оттаеш дипломни балхашта защита яьй М. Чабиевас, З. Дадаговас, М. Ужаховас, М. Зязикова, Т. Шаптукаевас, В. Авдиенкос, А. Сулейманова, Т. Власовас, кхыбараша.

Университет чакхъяьккхарах долча дипломаца цхьана царна сиnoй ойдолаш а бехктокхаме а йола советски къехархочун цІи, тахан дено къона тІехье хьалкхеерий мугІарашка латтаргба уж.

Тешаш хила лов шоаш Іомадаьр берашка дІакхоачийташ, бокъонца бола Даьхе дукхаезараш кхалкхебара хьинар а низ а кхо ца беш болх беш уж хургхиларах.

М. АЮПОВ,
И. ПИГУЛЬ сурт.

ФУТБОЛ

ХЬАЬШИЙ КОТБУВЛ

Ах никъ баь йоалаш латт мехка футболах йолча чемпионата «А» класса шоллагІча лига кхоалагІча зоне ловзаш йола командаш. Цудухьа чемпионата хьалхарча ахдаькъа финишага ма хулла дикагІча толамашца кхача гІерт зонера дуккхагІйола командаш. Из бакъду тІеххьарча турашка хьоашалгІа ловзача командаша фусамдаьшкара дукха очоаш хьайоахаш хиларо а.

Ишттa, тІеххьарча туре бархІ вІашагІкхетарах шиъ мара фусамдай котбовлаш чакхдаьннадац. Цу даькъе дийна белгалъяьннай Новороссийске ловзаш моттигера «Цемент» счёт 1:0 йолаш эшаваь «Терек». Кхы кхо ловзар а чакхдаьннад хьаьшаша хьалхле йоаккхаш: «Торпедо» (Волжский) — «Ростсельмаш» — 1:5, «Динамо» (Брянск) — «Ротор» — 0:3, «Металлург» — «Салют» — 0:1.

ХІаьта кхыдола вІашагІкхетараш ишттa чакхдаьннад: «Атоммаш» — «Торпедо» (Таганрог) — 2:0, «Спартак» — «Волгарь» — 2:0, «Дружба» — «Динамо» (Махачкала) — 0:0, «Уралан» — «Машук» — 0:0. Лохе оаха кепатохача турнирии таблицана юкъеяхаац «Сокол» — «Авангард» командашта юкъе хиннача ловзара счет.

Тахан «Терек» Майкопе «Дружба» яхача командаца ловзаш хургья.

КХОАЛАГІЧА ЗОНА КОМАНДАЙ ТУРНИРИИ ХЬАЛАШ

Командаш	Л	К	И	Э	В	О
«Машук»	15	9	4	2	22—8	22
«Уралан»	15	9	3	3	23—12	21
«Ротор»	15	9	2	4	27—7	20
«Динамо» (Мх.)	14	8	3	3	20—9	19
«Терек»	15	8	2	5	21—15	18
«Спартак»	14	7	3	4	19—16	17
«Ростсельмаш»	14	7	2	5	21—19	16
«Цемент»	16	6	4	6	18—13	16
«Дружба»	16	6	4	6	20—18	16
«Металлург»	14	7	1	6	17—17	15
«Салют»	14	5	2	7	18—20	12
«Торпедо» (Тг.)	14	4	3	7	12—18	11
«Торпедо» (Влж.)	15	3	5	7	12—22	11
«Сокол»	12	4	2	6	11—17	10
«Атоммаш»	15	3	4	8	14—23	10
«Волгарь»	14	2	4	8	9—19	8
«Авангард»	13	3	1	9	9—26	7
«Динамо» (Бр.)	14	1	1	12	9—34	3

Кагий нах Ленинграде деша хьех

№ 107 ЙОЛЧА ЛЕНИНГРАДСКИ ГОРОДСКОЙ ЮКЪЕРЧА ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ

«Ленгазтеплострой» трестерча ПТУ-107 дІахоийт 1980 — 1981 дешара шера училище деша спортсменаш дІаэцаш хилар.

3 шера дешаргдолаш дІаэц укх специальностех: бульдозера машинист, экскаватора машинист, гІишлон наькъийн машинашта ремонт яра бола слесараш, газоэлектросварщикаш. Цига дІаэц 8 класс образовани йола кагий нах.

1 шера дешаргдолаш дІаэц укх специальностех: автокран машиниста, асфальтоукладчика, слесарь трубопроводчика. Цига дІаэц 18 шу даьннa а кхы бекхагІа а бола 10 класс образовани йола кагий нах.

Училище болх беш я секцеш: бокс, йиІга атлетика, футбол, баскетбол, кІалхетаргах латар.

Спорта профилирующи тайпа: Дзю-до яла кІалхетаргах латар. Спорта цу тайпагІа бола училища дешархой Іалашбу хІанайрча хана тренировкана мел эшача хьалашца. Йоккхий говзал йолча тренерски составца. МоллагІча спорта тайпагІа: кІалтохаргах латарах йиІгача атлетикех, футболах, баскетболах, боксах спортивни разряд йолаш бола кагий нах конкурс йоацаш деша дІачуэц.

Училище дІачуийцараш Іалашбу нах [illegible] общежитица [illegible].

Производственни практика йолча хана беррига дешархошта цар даьккхача алапех 50 процент царна дІатед.

Училище чакхъяьккхачул тІехьагІа Ленинграде болх бе моттиг а лу, моллагІча кузе доаш ваха тора а лу. Училище чакхъяьккхачул тІехьагІа курсанта алапи 200 — 250 сом да.

Училища адрес: 195274, Ленинград, дом 3.
Телефонаш: 555-20-57, 555-06-54.

АХКАНАРА ГАСТРОЛЕШ

БАКЪДАР КОТДОАЛ

А. Гельмана язъяь «Премия», «Тхо, кІал кулгаш яздаьраш» яха пьесаш хеза а йовзаш а я вайна.

Тахан вай дуйц А. Гельмана шоллагІча пьесах Тамбоверча театро оттаяьча спектаклах лаьца. А. Гельмана кхолламе юкъараш производственни проблемаш я. Цхьабакъда, автора производство фон мара яц. Производственни тема юкъейоалаеш драматурга кхайкхаераш морально-этически нравственни проблемаш я.

Чоалхане яц укх пьеса фабула. ГІишлон управлене диспетчер вола Шиндин Леонид Москве квартира а йита инженера Егоровна тІехьвальа юрта хьавоагІа. Укхаза цхьана болх беш из кхет, болх дика хоаш, цунах дика кхеташ тахан арча вай замо хьалхаш-на оттадеш дола декхараш дика кхетадеш, цІенен дикен къахьегаш саг Егоров волга. ХІаьта Егоров хьакалехь укхаза начальника хинна Грыжелук кхы а лакхваь областе дІавигав. Цхьанкхача вочча хІамах дог кхардаш воаца, даьр а ца даьр а даьд, яхаш, оашош бувцаш шийна лакхерча хьакимашца дочча хьоашалах кура волаш харц а бакъ а пренеш нийеш хиннача цунна гучадоал Егоров ше лелабеча харц наькъа тІа вергвоацилга, цул соагІа, из кхер из бахьан ше хьалхагІа мел лелаьдаь харц гІулакхаш гучадалар. Цудухьа шийн хур-могар ду цо Егорова болх лерттІа дІа ца бахийта.

Комисси а йита Егоров дІавакха кийчлу Грыжелук. Авторо цун тиллна цІи а шийна чулоацам болаш, грыжах пьнна я. Уж тайпа нах обществера грыжа я. Цу даькъе цун новкъост хул облисполкомера вокха хьаким. Иван Иванович. Ше Егоров волча йиташ йола комисси фуннагІа доли бахьан даькхе мельха завод хьа ма эцахаш аьле йит цо. Царна юкъе ва цхьанкхача хІамаш духьа шийн сий, эхь-эздел доккхаргдоацаш вола Девятов Юрий Николаевич (РСФСР халкъа артист Е. Евстигнеев). Иван Ивановича вола Девятов. Цунна хов цхьа хІама эшаш долча хІамах цо кулг яьдергдоацилга. ХІаьта заводе дикка кхоачамбоацараш долга хов цун. Грыжелук а Иван Иванович а кийчлуш ба Егоровна тийша болх бе. Девятов хьалха волаш хьаенача комиссе: Нуйкина Виолетта Матвеевна (арт. Е. Мамонтова), Семенов Геннадий Михайлович (арт. К. Фурман) завод хьехаш, цхьадола кхоачамбоацараш а хорадий. Уж кхоачамбоацараш дац, эггара чІоагІагІа эшаш йола элеватор, кхыйола сиха йола объекташ хьалъен Егорова кхийнадац заводера балхаш диэза кхоачашде. Вокхъвадар аьлча, Егорова шийла дове из дерриге, цудухьа из завод дІаяла, из дега а вицар. Ше сихваь мара. ХІаьта вокхар лехараш бакьдниш да.

Цу гІулакхах кхет Шиндин Леня (арт. М. Березин). Цудухьа из комиссе дІайодача поезда тІа и хий, шийх командировке водаш вола саг тарвий, фуннагІа даь а царга акта тІа кулгаш яздайта хьоиз из. Цо а цунца цхьана боагІаш болчар а шоайла дувцачох, царна юкъе буалача къовсамах вай кхет Шиндин Егорови Іалашьяте цІена дог дола нах болга, укх юкъе хІана хьайзар бокха тийша болх болга. Комиссе членаш шоай купе бех цо. Вамьда, укхо леха икъ а бац дикагІбарех: комиссена къаракъ моладаь а, дІа-хьа дийца а акта тІа кулгаш яздайта хьоиз из. Гучадоал укхо кхестаду гІулакхаш. Укхан эгІазбахе дІаболх комиссе членаш. ХІана деррига гІулакх телхалга гуча а даьле ше ма деррь дІадувцу Шиндина комиссе членашка. ТІехххьара кхет Евстигнеев — Девятов тийнача балхаца ше укх комиссена юкъе воалаваьлга, цудухьа хьаех цо Шиндингара кулгаш язде акташ. Тхьовра ше гучиваннначул тІехьагІа Леняс деррига дукенна эгІазваха йохаю акташ.

Евстигнеев — Девятов цІеначча къахьата-лоаттам тІа кулг язду, эшаш йер дІатІаяздерг-да оаш аьле Виолеттага а яздайт цо кулг, цхьабакъда къаракъ молача ханен, цул тІехьагІен вокхар яздой из кулг яздергда яха Семенов кулг язде ца туташ тІехьашка воал. Укхаза гучадоал кхен Виолеттен чу а бийха Иван Ивановича царга кулгаш ма яздолаш, аьнна хиннилга. Хабаре говза вале и, начальствос шийга аьнначул ког тІехьашка боаккхаргбоацаш вола саг ва Фурмана — Семенов. Шиндина куре чувелла из, корегІа врайийкхе вола. Ше дІайодаш Ленягара шоаш кулгаш тІаяздаь къахьаташ а йиць Виолетта а йода. Бакъда, вай дог доахилга и Девятова из гІулакх къоастаде дезача къоастадергхиларах. ХІана аьлча уж тайпа тийша балхаш вай обществос лоерглолаш хІама доацандаь. Гайна е гайза обществос цуморча нахагара жоп дехаргдоландаь.

Бек АБАДИЕВ.

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ЗНАНЕШ — МАССАНЕНА

Советски школа хиння а хиннай хІанз йолаш а и кхуваш йоагІа тІехье дешара дуненах кхееча, цунна коммунистически кхетам луча балха керттера дикъа шийна хьатІанйцар. Цхьабакъда, цу геттара бехктокхамеча балха тІа школан гІо эш даьшнаноашкара санна тайп-тайпарча общественни организацешкара а. Цу тайппарча организацеех цаІ я РСФСР педагогически общество.

Цу обществана чуйоагІаш йолча Нохч-ГІалгІай Іилма-педагогически организацешийн мугІарашка вІашагІтелаб лакхерча а лаьрхха юкъерча а дешара заведеней профессораши преподавателаши, школе лайн школе даха ха йоацача берий учреждеиейн хьехархой, воспитателаш, профессионально-технически училищай инженерно-педагогически болхлойи производственни дешара мастераши, берригa а 10 эзар соагІа сат. Цунна цхьана организаце коллективни членаш ба 300 гергга йолча предприятей, колхозийи совхозийи, учреждеиейи организацейи коллективаш. Гуш ма хиллара, из эІамига низ бац.

Организаце теркама юкъмоттиге латт КПСС XXV съезда, цул тІехьагІа хиннача парте ЦК Пленумий халкъа образоване хьакъехьара решеши соцамаши. Цар торо лу дешар хьехилга кхуш йоагІача тІехьенна идейно-политически, къахьегамеи, правственни кхетам балара балхаца айхха дувзадеш чакхдаха.

Дика ховш да, дешар хьехара а кхетам балара и процесс цхьан мотте цІаккха а сеца ца латтилга. Новкъости Л. И. Брежнева КПСС XXV съезда белгал ма даккхара, хьаьстта дика гуш да из Іилма - технически революце хьалашка. Парте съездо хьалхадаьккхар, халкъа образоване дешаш хьалхарча пландоаттадаь ца Іеш, педагогически Іилмана карагІдьннараш юкъе а кхухьаш хаддаза дІахьегІа де дезилга. Цу хьакъехьа бокхха лоархІам болаш ба педагогически обществана чуйоагІача общественни институташа, Іилма - практически секцеша чакхбоаха болх.

Ишттa вай республикански организаце цу тайппара секци ялхайтта я. Йолаш я уж районни отделенешка а юххьанцарча организацешка а. Царна кулгалдераш говзалах дика кхийна бола педагогаш ба. Царех ва Л. Н. Толстоя цІерагІча Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета юххьанцарча организаце председатель доцент Л. А. Спектор, атеизмах йолча Іилма-практически секце председатель доцент Е. Н. Ковнацкий, профтехобразоване дешашта йолча Іилма-практически секце председатель Э. Б. Неводомская, дукха кхыбараш. Республикански организаце балха шийгара доккха дакъа юкъехьух цун Совета председатель волча профессора П. П. Гриценкос, председателa заместителa Я. У. Эсхаджиева.

Нохч-ГІалгІай педагогически обществос хан-ханнахьа чакхйоах семинараш, Іилма-практически конференцеш. Ишттa, укх тІеххьарча хана цу тайпара мероприятеш хетаяь хилар кхуваш йоагІача тІехьенна патриотически интернациональни, эстетически физически кхетам балара дешашта. Царех яр, масала, профтехобразоване секце дІайихьа «Идеологически, политико-кхетама болх дІахотоабарах» болча КПСС ЦК соцамо дІа ма дехха хургболча болхлошта идейно-правственни кхетам балара дешаш» яха Іилма-практически конференци. Май бетта КПСС Грозненски горкомаца цхьана оаха чакхъяьккхар «Ленински атеистически тІехьален вай замен» яха школайн, профтехобразованен лаьрххІа юкъерча дешара заведеней болхлошта йола кхы цхьаькха Іилма - практически конференци.

РСФСР педагогически обществана кхыйолІа организацеша санна тахан оаха дукха теркам тІаухийт бахача нахе юкъе педагогически знанеш шерагІа йоаржаяра. Из болх дІахьухь «Знание» обществаца айхха бувзамаш а лоттадеш. Цунна тешал ду педагогина темаех йола лекцеш республике тІа-тІа дуккхагІа ешаш хиларо. ДІадахача шера, масала, цу тайпара 4 эзар лекци хиннай республике. ХІаьта укх шера цу боармал тІехдовларгхиларга доггдоахилга я. Лекцешта юкъе тІа-тІа дукхагІа моттиг дІалоац даьшта - ноанашта йолча лектореша ешараш. Ишттa, Шалински районе цу тайпара лектори 43 я, вешта аьлча, еррига школашка хІана яц аьнна.

Дешара заведеней балха педагогически Іилмана карагІдаьннараш шерра юкъекхухьилга тха общества керттера декхарех цаІ да. ЧІоагІъенна традицеш дІахьокхухьаш республикански Совета Іилма - практически секцеша арахец педагогически темаех йола листовкаш, плакаташ, буклеташ. ХІанз кепатоха кийчдеш да «Къахьегама кхетам лулга», «Мастер-педагог» яха СГПТУ-9 производственни дешара мастера Х. А. Алихаджиева балха опытах йола буклеташ, кхыдола плакаташи буклеташи. Цу тайпара гІулакх вІаштІехьдаккха деза общества районни отделенешка а. Кинопроката Нохч-ГІалгІай контораца цхьана хьехархошта лаьрхІа оаха кийчдаьд атеистически темаех долча художественни, Іилма-документальни популярни фильмай аннотировании каталог. А. П. Чехова цІерагІа республикански библиотекаца цхьана — цу темана хетадаьча общественно - политически, Іилмани художественни литература каталог. Оттаьй атеистически темаех йолча лекцей, беседай, сайренаш тематика.

Шерагара шерага чІоагІлуш боагІа вай мехка хьехамний болам. Цу болама кхетам балара низ Іалашьяте боккха ба. Цхьабакъда, хьехамчех дуккхабараш кхетам балара методика дикка йовзаш ца хиларах царна гІо-новкъостал эш. Царна юкъе педагогически знанешта пропаганда яра массехк никъ ба: лектореша, семинарашка, халкъа университеташка гІолла. Дале а из болх хІанз а ма хетта вІаштІехьбаккханза ба.

Дукха ха йоацаш шийна заседане республикански Совето дийцар КПСС ЦК «Идеологически, политико - кхетама болх дІахотоабарах» болча КПСС ЦК соцамо дІа ма дехха кхуваш йоагІача тІехьенна дешар хьехилгеи кхетам лулгеи общества Ленински районни отделене вІаштІехьдаккхарах дола доаш. Цига дикка баьшхар А. Н. Толстоя цІерагІча Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета юххьанцарча организаце болх. Общества республикански организаце вахара лоархІаме моттиг дІалаьцар апрель бетта хиннача цун пленумо. Цига тІайийцача соцамаша хьинарегІа баьб районни отделеней а юххьанцарча организацей а болх.

Дале а хІанзчул тІехьагІа дІадаха дезаш дукха кхоачамбоацараш а да. Ишттa, педагогически общества коллективни членашта юкъе яц Шалински районера цхьаь цаІ совхоз. Дукхача районни отделенеша кхоачашъяц ахчан доходий планаш, ханнахьа гулъяц членски взносаш. Цхьайолча районашна, масала, Назрановски, Старопромысловски ярашка уж кхоачамбоацараш сиха дІадовлаш латт, хІаьта Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, ма дарра аьлча, Ленински а районе гІулакх тоадара деш ер жа дий аьнна хІама дац. Цунца цхьана бакъахьа да республикански а районни а Іилма-практически секцеша дешар хьехара толашагІйола методаш дІайовзийтара болх шерагІа боаржабича. Цунца цхьана вІаштІехьдаккха дезаш да общества балха юкъе хьинаре дакъа лоацараш белгалбоахилга. Районни организацеша ма боагІа пайда ийбац общественникаш морально а материальни а белгалбахара. Кагирхоште профессиональни лостам балара остара латт дукхача предприятей, боахамий администрацеш, общественни организацеш кІезига йоалхо ю цар шоаш шефаш болча школай. Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш дІададахара тІехь тІайоагІача хана къахьега деза педагогически общества республикански организаце а цун моттигерча отделенеша а. Цунах беркат дарга кхуваш йоагІача тІехьенна дешар хьехара кхетам балара болх кхы тІа а товбара.

П. ЛАТЫШЕВ,
педагогически общества Нохч-ГІалгІай Совета Президиума бехктокхаме секретарь, исторически Іилмай кандидат.
а -тжбютжбш

САЛОІАЧА ДЕНОШКА

5 ИЮЛЬ

С. М. Кирова цІерагІча культурай салаІарен парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. Ваьццара театр. **Н. К. Крупскаяй цІерагІча культура Дворецa** художественни самодеятельноста концерт 10.00, 14.00. «Илли оал Пугачева Аллас» яха радиоконцерт. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч - ГІалгІай АССР паччахьалкхен филармона симфонически оркестра концерт. 16.00. Кинолекторий. «ХІанзарча ханара къамаца мукъадахара болам» яха лекци. 19.00. «Іалам, лаьтта, дуне» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цІерагІча культура Дворец. 10.00. «Фаьлгий мехка никъбар» яха киноутренник. 18.30. Духовой оркестра концерт. 19.00. Ахканара кинолекторий. «Заводской районе заводчанаши» яха тематически кинохьоккхар. 19.00. Ваьццара театр. Хьоккхаргда къаьнара фильмаш. 19.00. Ахканара халхара майди. Болх беш я «Оригинал» яха дискоклуб.

Н. К. Крупскаяй цІерагІча культура Дворец. 14.00. «Олимпиада-80» яха литература библиографически обзор. 15.00. Болх беш я аттракционаш. 19.30. Кинолекторий. «Іалами саги».

6 ИЮЛЬ

С. М. Кирова цІерагІча культурай салаІарен парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00. Музыкальни эстрада Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 16.00. Кинолекторий. «ХІанзарча ханара ракетно - ядерни герз» яха лекци. 18.00. «Іалам, саг, дуне» яха кинофестиваль. 19.00. Ваьццара театр. Пролетбата цІерагІча ДК художественни самодеятельноста концерт.

В. И. Ленина цІерагІча культура Дворец. 10.00. «Фаьлгий мехка никъбар» яха киноутренник. 19.00. Ахканара кинолекторий. «Заводской районе заводчанаши» яха тематически кинохьоккхар. 19.00. Хьоккхаргда къаьнара фильмаш. Болх беш я «Оригинал» яха дискоклуб.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

[illegible]

II ПРОГРАММА

[illegible]

6 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

[illegible]

II ПРОГРАММА

[illegible]

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

Грознерча № 2 йолча школе-интернате чакхъяьннай бетта хинна республика школай-интернатий воспитателий семинар.

— Цу тайпара йоккхий семинараш ихе шера цкъа ю оаха, — яхаш дувц хьехархой говзал лакхъяра республикански институтa методиста З. А. Сатуевас. — Семинаре дакъа лаьцараша кІоаргга Іомайир кхуваш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам балара республике а мехки а школашка Іоваь толашагІйола опыт. Къаьстта теркам тІабехийтар дешархошта къахьегама кхетам балара дешашта.

Занятеш чакхйоахаш хинараш гІулакх дика довзаш методисташ бар. Цар дийцар юххьанцарча классашкара дешархоща классна арахьара болх вІаштІехьбаккхарах, кхетам балара балха планировани ярах. Ишттa семинара доакъошхой дешаре йоккха моттиг дІалаьцар гІорбьяначa советски педагогий балха опыт яьшхаро а. Семинар воспитателашта дика пайда хьабоалаш чакхъяьлар.

К. МАРЗИЕВ.

ФЕ ХИЛА

Укх шера 1 июле балха юкъе йоалаьча наькъагІа лелара бокъоний нердача пункто велосипед лехка бокъо лу 14 шерал кІезигагІа ха йоацача наха. Из нерда гІулакх хІана а цхьаболча даьштен-наноштен ца хоаш хила а, хІаьта ца харо зулам хилийта а тарлу.

Массехк ди хьалха, наькъагІа лелара цхьакка бокъо хоаш воаца шоллагІча класса дешархо М. Хасиев Шалински районерча Автури яхача юрта юкъе гІолла велосипед хехкаш лелаш автомашина кІалъийкхав. Кастта цига тІакхаьчача лораш а саргІаьнна беха хьайзача даьнта а магазар хала човнаш хиннача кІаьнка гІо ле, из лечар вакха.

Грозне Моздокски улицагІа сихъаь велосипед хехкаш ихн шу мара далица вола Кашарин Миша тІехьашка а хоавдь лийнача № 48 йолча юкъерча школа 4-гІа классерча дешархочоа Близников Сергейна микроавтобус тІахийттай. Когаш а нагдаь бераш больнице дихьад.

Дукха зуламаш хул тракторaш лехкараша наькъашка еча аварееx. Дукхача даькъе цу гІулакха бехке ба водителий балха лерттІа тІаьхьожам ца лоаттабеш боле, транспортни средствош мичахьа а мишта а лоаттаю ца хьежаш бола колхозийн совхозийн кулгалхой. Ядаташ чуэцара балхаш сихдения даьле а. БІарччача дийнахьа кхашна болх беш тракторaш хила еза а каст-каста нийслу трактор кхашта гаьн а льхкха хехкаш лелаш моттигаш а хила еза.

К-700 яха трактор а лаьла Терски довкъашка гІолла водаш «Горячеисточненский» совхоза тракториста Хамидов Мунис трактор кІалтІакхессай. Цул соагІа трактор номериш йоваш а хинкай. Аварий хиннача тракторист венлав, хІаьта цунца хинна пассажир чІоагІа лоза а ваь больнице вихьав.

Цхьадолча хІамашта бехке-м ГАИ болхлой а ба, хІана аьлча, тракторий паркана башха теркам тІабахийтац цар.

ДІадахача кІиракІа (26 июнь — 3 июль) республика наькъашка 53 авари хиннай, 7 саг веннав, 19 саг лозаваьв.

НГІАССР МВД ГАИ.

РАДИО

5 ИЮЛЬ

[illegible]

7.28 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (нохчий меттала).
10.00 — «Вай деттагІа Іалам» яха радиожурнал (эрсий меттала).
11.40 — «Поэзе минуташ» (гІалгІай меттала).
14.30 — Театр, микрофона хьалхашка (эрсий меттала).
16.00 — «Ціе сийлаш» (гІалгІай меттала).
16.30 — «Къона таланташ» яхача циклаца передача (гІалгІай меттала).

6 ИЮЛЬ

[illegible]

7.30 — Хоамаш.
8.25 — [illegible] (эрсий меттала).
11.15 — [illegible] (эрсий меттала).
16.15 — Хоамаш.
16.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — [illegible] концерт. (нохчий меттала).

Хоттамаш

Тахан республике гІоллен Грознен кІезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш малхбоалехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 28—33, Грозне 30—32 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча хана догІа а делхаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана 12—17, дийнахьа 23—28 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктокхана секретаря — 9-24-00; отделий: партийни вахаре — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта йоахаме — 9-24-06; культура — 9-24-05; кхечой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен денойшка

СФ05244. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3232.